

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح جهش تولید دانش بنیان»

(۲. مصوبات کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری)

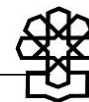
معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

دوره یازدهم - سال اول
شماره چاپ: ۵۷
تاریخ چاپ: ۱۳۹۹/۴/۲۱
شماره ثبت: ۵۶
کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۷۳۶۶
دی‌ماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	۱. بررسی کلیات طرح.....
۶.....	۲. بررسی مواد (ارزیابی و پیشنهادها).....
۶.....	ماده (۱).....
۸.....	ماده (۲).....
۱۰.....	ماده (۳).....
۱۲.....	ماده (۴).....
۱۴.....	ماده (۵).....
۱۷.....	ماده (۶).....
۱۸.....	ماده (۷).....
۲۲.....	ماده (۸).....
۲۳.....	ماده (۹).....
۲۵.....	ماده (۱۰).....
۲۷.....	ماده (۱۱) :
۲۸.....	ماده (۱۲).....
۳۰.....	ماده (۱۳).....
۳۱.....	ماده (۱۴).....
۳۲.....	ماده (۱۵).....
۳۳.....	ماده (۱۶).....
۳۳.....	ماده پیشنهاد الحاقی.....
۳۴.....	جمع‌بندی و پیشنهاد.....
۳۵.....	منابع و مأخذ.....

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح جهش تولید دانش بنیان»
(۲. مصوبات کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری)

چکیده

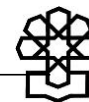
طرح «جهش تولید دانش بنیان» به منظور رفع موانع و مشکلات فعالیت و تولید و ایجاد تحول در این حوزه، به کمک تقویت چارچوب‌های قانونی، با شماره ثبت ۵۶ مورخ ۱۳۹۹/۴/۳ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده و در دستور کار کمیسیون‌ها قرار گرفت. طرح اولیه با ۳۳ ماده، ابتدا در کمیسیون صنایع و معادن به عنوان کمیسیون اصلی و سایر کمیسیون‌های فرعی مورد بررسی قرار گرفت. تدوین کنندگان طرح ضمن برگزاری جلسات تخصصی کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی، برخی اشکال‌ها را رفع کردند و تلاش شد طرح جهش تولید دانش بنیان به لحاظ تعداد مواد و نحوه نگارش، خلاصه و منسجم شود. در نهایت، طرح تصحیح شده به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری ارجاع شد و مورد بازنگری قرار گرفت و در نهایت طرح مذکور با ۱۶ ماده به مجلس شورای اسلامی ارجاع شد. با وجود تلاش برای تصحیح طرح، همچنان ایرادهای مهمی به جای خود باقی مانده و حتی در مقایسه با طرح سابق ایرادهای جدیدی نیز افزوده شده است. برخی از ایرادهای مذکور عبارتند از:

- تعداد زیاد مواد و بندهایی که همچنان ناظر به تصحیح یا افزودن مواردی به مواد و بندهای سایر قوانین کشور هستند؛
- توجه بیش از حد به جایگاه سازمانی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و در مقابل نادیده گرفته شدن نقش، جایگاه قانونی و وظیفه سایر نهادها که در زنجیره تولید دانش بنیان نقش مؤثر دارند.
- عدم انسجام و پراکندگی مواد با اهداف و موضوعات مشترک در طول طرح که نیاز به بازآرایی وجود دارد؛
- احتمال مغایرت با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در تدوین برخی اقدامات حمایتی توسط دولت؛
- تغییر تعداد زیادی از احکام سایر قوانین ذیل این طرح که خلاف سیاست‌های تنقیحی مجلس شورای اسلامی و مخل امر تنقیح قوانین کشور است؛
- ایجاد نهادهای موازی و ضعف در بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود که امکان تداخل و واگرایی فعالیت‌ها را افزایش می‌دهد؛
- زمینه ایجاد رانت و سوءاستفاده در موارد مختلف از جمله معافیت‌های مالیاتی؛

- فقدان پیش‌بینی مکانیسم نظارت بر حسن انجام طرح و جلوگیری از سوءاستفاده‌ها،
 - عدم توجه به جایگاه شورای عتف؛
 - این طرح الزام دستگاه‌ها به عقد قراردادهای پژوهشی را منحصر به شرکت‌های دانش‌بنیان کرده درحالی که بسیاری از قراردادهای پژوهشی که بعضی از آنها ماهیت طراحی و ساخت هم دارند، هم‌اکنون با دانشگاه‌ها منعقد می‌شود؛
 - هیچ راهکاری برای دانش‌بنیان شدن کارخانه‌ها و تولیدکننده‌های بزرگ کشور که عوامل اصلی تأثیرگذار در اقتصاد کشور هستند، پیش‌بینی نشده است.
 - تضعیف حقوق حقه مجلس در امر نظارت به دلیل سپردن اجرای قانون به معاونت علمی و فناوری که وجود آن وابسته به تصمیم ریاست جمهوری است و امکان سؤال و استیضاح آن فراهم نیست.
 - عدم توجه به سامان‌دهی نظام استاندارد و استانداردسازی در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان (که در طرح قبلی موضوع آن مطرح و قابل تصحیح و تکمیل بود)؛
 - عدم توجه به سامان‌دهی وضعیت تنظیم‌گری (نظارت، هماهنگی و ایجاد وحدت رویه) در حوزه ضمانت ریسک فناوری و اعتباربخشی به ضمانتنامه‌های فناوری (که در طرح قبلی موضوع آن مطرح و قابل تصحیح و تکمیل بود)؛
 - نادیده گرفته شدن موضوع کمک به شفافیت اطلاعات و سامان‌دهی آمار فعالیت‌های دانش‌بنیان نسبت به طرح اولیه؛
 - باقی‌ماندن مسئله مغایرت با اصل هفتادوپنج قانون اساسی و نیاز به پذیرش رسمی بار مالی اجرای قانون از طرف دولت یا پیش‌بینی تأمین اعتبار؛
- در این گزارش تلاش شده است ایرادهای فوق‌مبتنی بر تداوم برنامه‌های حمایتی ارائه شده توسط معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و نقش انکارناپذیر این نهاد در توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان کشور رفع شود و درعین حال با ایجاد الزامات قانونی میزان پاسخگویی و تعهدات وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مرتبط در حمایت از این حوزه افزایش یابد. با وجود این، هنوز تعداد زیادی از ایرادها باقی مانده و در قالب این طرح قابل رفع نیستند و بر این اساس رد کلیات طرح پیشنهاد می‌شود.

مقدمه

ضرورت سامان‌دهی، تسهیل و تقویت فعالیت‌های دانش‌بنیان در کشور آشکار است و در فرمایشات مقام معظم رهبری و اسناد بالادستی نیز بارها بر آن تأکید شده است. از این رو طرح «جهش تولید دانش‌بنیان» به منظور رفع موانع و مشکلات فعالیت و تولید در این حوزه و ایجاد تحول در آن، به کمک تقویت چارچوب‌های قانونی، با

شماره ثبت ۵۶ مورخ ۱۳۹۹/۴/۳ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده و در دستور کار کمیسیون‌ها قرار گرفت. طرح اولیه شامل ۳۳ ماده حاوی مجموعاً ۶۰ بند، جزء و تبصره، ابتدا در کمیسیون صنایع و معادن به‌عنوان کمیسیون اصلی و سایر کمیسیون‌های فرعی مورد بررسی قرار گرفت و به آن به لحاظ کلیات و محتوا ایرادها و ابهام‌های متعددی وارد بود. از جمله این اشکال‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تعداد زیاد مواد؛
 - عدم انسجام محتوا از نظر نگارشی و پراکندگی مواد با اهداف و موضوع‌های مشترک در طول طرح؛
 - مغایرت با اصل هفتادوپنج قانون اساسی در نتیجه ایجاد بار مالی برای دولت در بخش عمده‌ای از مواد؛
 - احتمال مغایرت با اصل هشتادوپنج قانون اساسی در نتیجه تفویض تدوین برخی اقدام‌های حمایتی توسط دولت که ممکن بود شأن قانونگذاری داشته باشند؛
 - پرداختن به تعداد زیادی از احکام سایر قوانین ذیل طرح مذکور؛
 - تعیین تکلیف برای صندوق توسعه ملی فراتر از سایر قوانین بالادستی؛
 - ایجاد برخی نهادهای موازی و ضعف در بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود که امکان تداخل و واگرایی فعالیت‌ها را افزایش می‌داد؛
 - ایجاد بار کاری فراوان و شرح وظایف بسیار برای معاونت علمی و فناوری همراه با نادیده گرفته شدن نقش، جایگاه قانونی و وظیفه سایر نهادها برای کمک به توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان.
 - تضعیف حقوق حقه مجلس در امر نظارت به دلیل سپردن اجرای قانون به معاونت علمی و فناوری که وجود آن وابسته به تصمیم ریاست جمهوری است و امکان سؤال و استیضاح آن فراهم نیست.
- با توجه به ایرادهای فوق، تدوین‌کنندگان طرح ضمن برگزاری جلسات تخصصی کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی، برخی اشکال‌ها را رفع کردند و تلاش شد طرح جهش تولید دانش‌بنیان به لحاظ تعداد مواد و نحوه نگارش، خلاصه و منسجم شود. در نهایت، طرح تصحیح شده به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری ارجاع شد و مورد بازنگری قرار گرفت و در نهایت طرح مذکور با ۱۶ ماده به مجلس شورای اسلامی ارجاع شد.
- این گزارش به‌عنوان فاز دوم گزارش کارشناسی «طرح جهش تولید دانش‌بنیان»، ضمن بررسی محتوای طرح ۱۶ ماده‌ای، مصوبات کمیسیون آموزش، تحقیقات و پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس را ارائه می‌کند.

۱. بررسی کلیات طرح

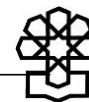
بررسی کلیات طرح به‌صورت ظاهری و محتوایی انجام شده است. بررسی طرح به لحاظ ظاهری نشان می‌دهد، تمرکز طرح تصحیح شده، بر خلاصه‌سازی مواد و مرتب‌سازی آنها براساس اهداف و موضوع‌ها

بوده است. به این ترتیب تعداد مواد از ۳۳ ماده در طرح اولیه به ۱۶ ماده کاهش یافته است. در طرح تصحیح شده، علاوه بر ادغام سه ماده با یکدیگر در قالب یک ماده جایگزین، ۱۴ ماده به طور کامل و همچنین تعدادی از بندهای ذیل برخی مواد حذف شده‌اند. مواد باقی‌مانده نیز نسبتاً مشابه با محتوای مواد طرح اولیه هستند و البته در برخی موارد، تصحیح، تکمیل یا به طور کامل با عبارات جدیدی جایگزین شده‌اند. در عین حال، دو ماده، چهار بند و دو تبصره جدید به طرح فعلی افزوده شده که در طرح اولیه وجود نداشته است.

با توجه به بررسی ظاهری طرح، برخی نقاط قوت طرح تصحیح شده در مقایسه با طرح اولیه عبارتند از:

- بهبود انسجام و یکپارچگی مواد ارائه شده در طرح؛
- حذف برخی بندها و موادی که با اصل هفتادوپنج قانون اساسی مغایرت داشته و باعث کاهش درآمد دولت می‌شدند؛
- حذف برخی بندها و موادی که ناظر به ایجاد نهادهای موازی و تداخل و اگرایی فعالیت‌ها بودند (از جمله حذف بندهای مرتبط با ایجاد سامانه‌ها و صندوق‌های جدید و یا بنیاد ملی اختراعات)؛
- حذف تعیین تکالیف متعدد برای صندوق توسعه ملی.

با وجود تلاش برای تصحیح طرح، همچنان ایرادهای مهمی به جای خود باقی مانده و حتی در مقایسه با طرح سابق ایرادهای جدیدی نیز افزوده شده است. همانگونه که پیش از این ذکر شد، چالش‌های گوناگونی بر سر راه توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان در کشور وجود دارد و طرح جهش تولید دانش‌بنیان با شناسایی گلوگاه‌ها سعی در برطرف کردن موانع فعالیت در این حوزه داشته است. مهم‌ترین موضوع‌هایی که در طرح اول مدنظر قرار داشت توجه به افزایش سهم بخش خصوصی در فعالیت‌های تحقیق و توسعه، توجه به سامان‌دهی و تعیین تکالیف حقوق دارایی‌های فکری حاصل از قرارداد دستگاه‌های اجرایی با نهادهای پژوهشی دولتی در کشور، توجه به تشویق و ایجاد انگیزه در بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه تولید، ایجاد اطمینان به کمک سامان‌دهی وضعیت ضمانت ریسک فناوری و ارزش‌گذاری دانش فنی، توجه به تسهیل فضای کسب‌وکار با مدنظر قرار دادن متناسب‌سازی قوانین بیمه برای مشاغل و کسب‌وکارهای نوپا و سامان‌دهی آمار و اطلاعات حوزه دانش‌بنیان و نظام استاندارد در حوزه تولید، بازاریابی و فروش محصولات دانش‌بنیان بود. البته نحوه پرداخت به این موضوع‌ها در مواد طرح مذکور، خود با ایرادها و اشکال‌هایی مواجه بودند اما امکان تصحیح آنها نیز وجود داشت. این در حالی است که در طرح جدید به حذف تعدادی از مواد اقدام شده است که حاوی برخی از این سرفصل‌ها بوده و به نوعی صورت مسئله و راه‌حل‌های موجود برای رفع بعضی از مشکلات اساسی در مسیر جهش تولید محصولات دانش‌بنیان و فناورانه حذف شده است.

علاوه بر این، مشکل اصلی طرح اولیه که نادیده گرفته شدن نقش، جایگاه قانونی و وظیفه سایر نهادها برای کمک به توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان بوده و بر دفاع از جایگاه سازمانی معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور تأکید داشت، همچنان باقی‌مانده و حتی با افزودن یک ماده جدید به این طرح که براساس آن متولی اصلی قانون حمایت از مؤسسه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی اختراعات و فناوری‌ها مصوب ۱۳۸۹ از شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری به معاونت علمی و فناوری تغییر یابد با قوت بیشتری به چشم می‌خورد. هرچند باید این نکته را ذکر کرد که نقش فعال و عملکرد مؤثرتر معاونت علمی و فناوری در مقایسه با حالت انفعالی شورای عالی عتف در زمینه سیاستگذاری و هدایت فعالیت‌های دانش‌بنیان، در اتخاذ این رویه بی‌تأثیر نبوده است.

از منظر بررسی کلیات، برخی ایرادها و نقص‌های طرح کنونی عبارتند از:

- نیاز به وجود بخشی به نام تعاریف در متن طرح به منظور توضیح برخی عبارات و اصطلاحات؛
- عدم توجه به سامان‌دهی نظام استاندارد و استانداردسازی در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان (که در طرح قبلی موضوع آن مطرح و قابل تصحیح و تکمیل بود)؛
- عدم توجه به سامان‌دهی وضعیت تنظیم‌گری (نظارت، هماهنگی و ایجاد وحدت رویه) در حوزه ضمانت ریسک فناوری و اعتباربخشی به ضمانتنامه‌های فناوری (که در طرح قبلی موضوع آن مطرح و قابل تصحیح و تکمیل بود)؛
- نادیده گرفته شدن موضوع کمک به شفافیت اطلاعات و سامان‌دهی آمار فعالیت‌های دانش‌بنیان نسبت به طرح اولیه؛
- نادیده گرفته شدن اقدام‌هایی برای کمک به متناسب‌سازی قوانین بیمه برای مشاغل و کسب‌وکارهای نوپا نسبت به طرح اولیه؛
- باقی ماندن مسئله مغایرت با اصل هفتادوپنج قانون اساسی و نیاز به پذیرش رسمی بار مالی اجرای قانون از طرف دولت یا پیش‌بینی تأمین اعتبار؛
- تعداد زیاد مواد و بندهایی که همچنان ناظر به تصحیح یا افزودن مواردی به مواد و بندهای سایر قوانین کشور هستند؛
- توجه بیش از حد به جایگاه سازمانی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و در مقابل نادیده گرفته شدن نقش، جایگاه قانونی و وظیفه سایر نهادها که در زنجیره تولید دانش‌بنیان نقش مؤثر دارند.
- عدم انسجام و پراکندگی مواد با اهداف و موضوعات مشترک در طول طرح که نیاز به بازارایی وجود دارد؛
- احتمال مغایرت با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی در تدوین برخی اقدامات حمایتی توسط دولت؛
- تغییر تعداد زیادی از احکام سایر قوانین ذیل این طرح که خلاف سیاست‌های تنقیحی مجلس

شورای اسلامی و مغل امر تنقیح قوانین کشور است؛

- ایجاد نهادهای موازی و ضعف در بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود که امکان تداخل و واگرایی فعالیت‌ها را افزایش می‌دهد؛
- زمینه ایجاد رانت و سوءاستفاده در موارد مختلف از جمله معافیت‌های مالیاتی؛
- فقدان پیش‌بینی مکانیسم نظارت بر حسن انجام طرح و جلوگیری از سوءاستفاده‌ها،
- عدم توجه به جایگاه شورای عتف؛
- این طرح الزام دستگاه‌ها به عقد قراردادهای پژوهشی را منحصر به شرکت‌های دانش‌بنیان کرده درحالی که بسیاری از قراردادهای پژوهشی که بعضی از آنها ماهیت طراحی و ساخت هم دارند، هم‌اکنون با دانشگاه‌ها منعقد می‌شود؛
- هیچ راهکاری برای دانش‌بنیان شدن کارخانه‌ها و تولیدکننده‌های بزرگ کشور که عوامل اصلی تأثیرگذار در اقتصاد کشور هستند، پیش‌بینی نشده است.
- تضعیف حقوق حقه مجلس در امر نظارت به دلیل سپردن اجرای قانون به معاونت علمی و فناوری که وجود آن وابسته به تصمیم ریاست جمهوری است و امکان سؤال و استیضاح آن فراهم نیست.

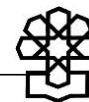
۲. بررسی مواد (ارزیابی و پیشنهادها)

در این بخش، هریک از ۱۶ ماده مصوبات کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری درباره طرح به تفکیک ارزیابی شده و ایرادهای وارد بر آن بیان می‌شود. سپس پیشنهادها مرکز پژوهش‌های مجلس مبتنی بر رفع ایرادهای مواد طرح، ارائه می‌شود.

ماده (۱): کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، شامل وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، نفت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، راه و شهرسازی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت موظفند:

الف) اقدام راهبردی اولویت‌دار در حوزه فعالیت خود را با معیارهای ذیل به صورت سالانه تعیین نموده و وضعیت زنجیره‌های ارزش این اقدام مشتمل بر توانمندی‌های فناورانه و تولیدی و خلأهای موجود کشور را تهیه نمایند:

۱. اقدام وارداتی با ارزیابی بیش از یک میلیون دلار،
۲. آسیب‌پذیری تأمین خارجی خصوصاً در شرایط تحریم،
۳. تناسب با روندهای آینده و فناوری‌های تحول‌آفرین،
۴. ظرفیت بالای بازارهای داخلی و صادراتی،

۵. حساسیت در حوزه‌های امنیت غذایی، دفاعی، امنیتی، سلامت و صنایع کشور.

ب) منابع و اختیارات خود را با اولویت استفاده از ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناوری مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری برای تکمیل و توسعه زنجیره‌های ارزش مذکور و تسهیل سرمایه‌گذاری و ارتقای توانمندی‌های فناورانه و تولیدی اقلام راهبردی در داخل کشور و توسعه صادرات آنها به کار گیرند.

تبصره: مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی مجازند، سالانه بخشی از درآمد خود را برای تکمیل زنجیره ارزش و تولید اقلام راهبردی اولویت‌دار، موضوع بند «الف» این ماده از طریق قرارداد مشارکت و همکاری با شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و واحدهای فناوری مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، سرمایه‌گذاری و هزینه نمایند.

ارزیابی

این ماده خواستار اولویت‌بندی نیازها و اقلام مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی و تصویب منابعی برای حمایت از تولید داخلی آنها و به‌ویژه توسعه فناوری و یا خرید از تولیدکنندگان داخلی شده است. اشکال اصلی این ماده، عدم توجه به نقش دانشگاه‌ها در طراحی و تولید دانش‌بنیان و فعالیت‌های فناورانه است که با توجه به آمارهای موجود درصد قابل توجهی از قراردادهای همکاری با صنعت اختصاص به دانشگاه‌ها دارد.

در مورد بند «الف» لازم است یکی از ملاک‌ها برای تعیین محصول دارای مشابه داخل، رجوع به سامانه توانیران باشد که این سامانه براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی^۱، مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵ جهت معرفی توانمندی‌های داخلی (کالا و خدمات) راه‌اندازی شده است. البته گفتنی است همه تولیدکنندگان محصولات دانش‌بنیان برای معرفی کالاهای ایرانی و شناساندن توانمندی‌های داخلی، باید موظف باشند کلیه محصولات خود را در این سامانه بارگزاری کنند. همچنین در جزء «۲» بند «ب» ماده (۴) همان قانون^۲ دستگاه‌ها موظف شده‌اند فهرست کالاها و خدمات خارجی مورد نیاز طرح‌های (پروژه‌های) مورد نیاز موضوع این بند و همچنین نیازهای دوران بهره‌برداری طرح‌های (پروژه‌های) خود را با ذکر مشخصات فنی و استانداردهای مربوطه در سامانه موضوع این ماده اعلام کنند. بنابراین با توجه به اینکه این قانون اخیراً تصویب شده است، بهتر است به جای تصویب قانون جدید با محتوای مشابه، بر اجرای

۱. جزء «۱» از محل اعتبارات داخلی و با استفاده از سامانه‌های موجود، سامانه متمرکز را جهت درج فهرست توانمندی‌های محصولات داخلی سامان‌دهی کند.

۲. جزء «۲» با رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و دریافت نظرات اتاق‌ها، کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران و دیگر تشکلهای سراسری کارفرمایی و کارگری، ظرف مدت چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به درج فهرست توانمندی‌های محصولات داخلی، ظرفیت و اسامی تولیدکنندگان کالاها و عرضه‌کنندگان خدمات، پیمانکاران طراحی - ساخت، فناوری‌های داخلی و رتبه‌بندی در سامانه متمرکز موضوع جزء «۱» این بند اقدام کند. اطلاعات این سامانه باید به‌صورت مستمر روزآمد و در دسترس عموم باشد.

قانون قبلی تأکید و نظارت شود.

علاوه بر این، شرح وظایف قانونی «مرکز تحول و پیشرفت» در اسناد قانونگذاری کشور نامشخص بوده و این مرکز جزو دستگاه‌های اجرایی قرار نمی‌گیرد و لذا علی‌القاعده نباید در متون قانونی مخاطب تکلیف قرار داده شود.

در تبصره این ماده به نهادهای عمومی غیردولتی اجازه داده شده است که در حوزه‌های راهبردی مشارکت و سرمایه‌گذاری کنند، با توجه به اینکه هیچ منع قانونی در این حوزه وجود ندارد، نیازی به این اجازه نیست، مگر اینکه مشوق یا معافیتی در صورت این همکاری برای آنان در نظر گرفته شود.

پیشنهاد

با توجه به اینکه اولویت‌بندی در قالب ارائه فهرست توانمندی‌ها هم‌اکنون در قالب مفاد قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی وجود دارد پیشنهاد می‌شود در بند «الف» این ماده، یکی از ملاک‌ها برای تعیین محصول دارای مشابه داخل، رجوع به سامانه توانیران باشد که این سامانه براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی^۱، مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵ جهت معرفی توانمندی‌های داخلی (کالا و خدمات) راه‌اندازی شده است.

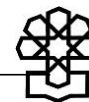
همچنین پیشنهاد می‌شود در بند «ب» این ماده، بعد از عبارت «با اولویت استفاده از ظرفیت»، عبارت «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی» اضافه شود.

در مورد تبصره این ماده، منظور از قرارداد مشارکت معلوم نیست و واجد ابهام است آیا منظور عقد شرکت موضوع قانون مدنی است یا چیز دیگر، لذا به دلیل عدم شفافیت مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. همچنین با توجه به اینکه در حال حاضر منع قانونی برای فعالیت مؤسسه‌های عمومی غیردولتی در این زمینه وجود ندارد، پیشنهاد می‌شود این تبصره حذف شود.

ماده (۲): ستاد تسهیل و رفع موانع تولید موضوع ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن^۲، با همکاری دبیرخانه شورای عالی

۱. جزء «۱» از محل اعتبارات داخلی و با استفاده از سامانه‌های موجود، سامانه متمرکز را جهت درج فهرست توانمندی‌های محصولات داخلی سامان‌دهی کند.

۲. ماده (۶۱) - به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص حل و فصل مشکلات واحدهای تولیدی، به ویژه در موارد مربوط به تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام، تأمین مالی، تعیین تکلیف بدهی‌های معوق و همچنین رفع مشکلات مرتبط با محیط زیست، منابع طبیعی و معادن و رفع موانع صادراتی، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ایجاد «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» به ریاست وزیر صنعت، معدن و تجارت اقدام کند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، آیین‌نامه اجرایی لازم را با مشورت شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در چارچوب اختیارات قانونی تهیه کرده و به تصویب هیئت وزیران برساند. تبصره - در راستای وظایف ستاد، در هر استان کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید به ریاست استاندار و تحت نظارت و سازمان‌دهی «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» انجام وظیفه می‌کند. ستاد و کارگروه‌های مذکور و دبیرخانه‌های مورد نیاز آنها، باید از امکانات و نیروی انسانی موجود در دستگاه‌های اجرایی و اعضای ذی‌ربط استفاده

امنیت ملی و مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت موظف است نسبت به تشخیص نقاط آسیب‌پذیر اقتصادی و صنعتی ناشی از تحریم‌ها اقدام نموده و اشخاص حقیقی و حقوقی که در فهرست تحریم‌ها قرار گرفته‌اند را با ارائه مشاوره و رفع چالش‌های آنها در حوزه‌های آسیب‌پذیر از جمله تعاملات بین‌المللی، مالیات، گمرک، تسهیلات بانکی و تبادلات ارزی مورد حمایت قرار دهند.

تبصره: عبارت «معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور» به‌عنوان بند «۸» به تبصره ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن الحاق، شماره بندهای بعدی به‌ترتیب اصلاح و در ذیل تبصره عبارت «بندهای «۱» تا «۷»» به عبارت «بندهای «۱» تا «۸»» اصلاح می‌شود.

ارزیابی

این ماده خواستار ورود «ستاد تسهیل و رفع موانع تولید» به شناسایی نقاط آسیب‌پذیر از تحریم و حمایت از اشخاص تحت تحریم شده است. اولاً منظور از عبارت حمایت در رفع چالش‌های آنها در حوزه‌های آسیب‌پذیر مشخص نیست بنابراین اگر متضمن بار مالی باشد مغایر اصل هفتادوپنج قانون اساسی است. ثانیاً درخواست فعلی با وظایف موجود ستاد تسهیل همخوانی ندارد. ستاد تسهیل و رفع موانع تولید با هدف «تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام، تأمین مالی، تعیین تکلیف بدهی‌های معوق و همچنین رفع مشکلات مرتبط با محیط زیست، منابع طبیعی و معادن و رفع موانع صادراتی» در ارتباط با عموم بنگاه‌ها به‌ویژه بنگاه‌های کوچک و متوسط ایجاد شده است و واگذاری پیگیری موضوع‌های بنگاه‌ها و اشخاص حقیقی تحریم شده که تعداد محدودی هستند، به عدم وصول نتیجه مورد نظر منجر خواهد شد و لذا تعریف وظیفه «شناسایی نقاط آسیب‌پذیر اقتصادی و صنعتی ناشی از تحریم‌ها» کاری تخصصی است که الزاماً باید دستگاه‌های مرتبط دنبال کنند.

ثالثاً در زمینه «شناسایی اشخاص حقیقی و حقوقی قرار گرفته در فهرست تحریم‌ها» نهادهای متولی دیگری وجود دارند. شورای عالی امنیت ملی (و نه ستاد تسهیل)، مهم‌ترین و اصلی‌ترین مرجع برای مقابله با تهدیدهای ناشی از تحریم و حمایت از نهادها و اشخاص تحت تحریم است و این امر موجب تداخل وظایف و موازی‌کاری خواهد شد.

رابعاً قرار گرفتن «مرکز تحول و پیشرفت» به‌عنوان نهاد همکار در این ماده، در حالی صورت گرفته است که این مرکز ذیل ریاست جمهوری تعریف شده است و جایگاه قانونی مستقلی ندارد و لذا علی‌القاعده

کرده و به‌هیچ‌عنوان تشکیلات جدیدی ایجاد نکنند. اعضای ستاد عبارتند از: ۱. وزیرصنعت، معدن و تجارت (رئیس ستاد) ۲. رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور ۳. وزیر امور اقتصادی و دارایی ۴. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۵. وزیر کشور ۶. رئیس کل بانک مرکزی ۷. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ۸. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ۹. وزیر نفت ۱۰. وزیر جهاد کشاورزی ۱۱. وزیر نیرو ۱۲. وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۱۳. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۴. رئیس سازمان ملی استاندارد ۱۵. رئیس اتاق تعاون ۱۶. رئیس اتاق اصناف ۱۷. نمایندگان تشکلهای سراسری تولیدی اعضای بندهای «۱» تا «۷» به‌عنوان عضو ثابت و بقیه اعضا حسب مورد در جلسه دعوت می‌شوند. مصوبات ستاد مذکور با رأی اکثریت وزرا و رؤسای دستگاه‌های اجرایی (ثابت و غیرثابت مدعو) نافذ و اجرایی می‌شود. اعضای کارگروه‌های استانی، متناظر با اعضای ستاد مذکور انتخاب شده و مصوبات آن طبق همین حکم نافذ و اجرایی می‌شود.

نباید در متون قانونی مخاطب تکلیف قرار داده شود.

همچنین در این ماده مسئول اصلی اجرای حکم باید مشخص شود تا بتوان از وی مسئولیت خواست. لذا از این حیث مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است.

پیشنهاد

پیشنهاد می‌شود این ماده حذف شود.

ماده (۳): واردات ماشین‌آلات خط تولید توسط واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز، مشمول پرداخت حقوق ورودی است. دولت موظف است تعرفه واردات ماشین‌آلات و تجهیزات را متناسب با ظرفیت تولیدی کشور و به منظور حمایت هدفمند و مدت‌دار از ساخت داخل، وضع نماید.

تبصره: دولت موظف است از محل منابع جدید حاصل از اجرای این ماده، در راستای اجرای ماده (۵) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵، سالانه معادل حداقل نیم درصد (۰/۵٪) از منابع بودجه عمومی خود را با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی به صورت صد درصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته به عنوان سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی اختصاص دهد تا با اولویت تولید بار اول و ارتقای توانمندی فناورانه داخلی ساخت ماشین‌آلات خط تولید و طراحی مهندسی، در قالب تسهیلات و سرمایه‌گذاری تخصیص یابد.

ارزیابی

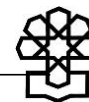
ماده فعلی به حذف معافیت حقوق گمرکی واردات ماشین‌آلات خط تولید اختصاص دارد. صدر این ماده با سه ایراد اساسی روبه‌رو است:

اولاً، منظور از عبارت تعرفه واردات معلوم نیست اگر منظور سود بازرگانی موضوع بند «د» ماده (۱) قانون امور گمرکی است باید به آن تصریح شود.

ثانیاً، این ماده لزوماً به حمایت از تولید منجر نشده و می‌تواند صرفاً به تورم و کاهش سرمایه‌گذاری صنعتی منجر شود.

در حال حاضر از نظر قانونی (با بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) رفع موانع تولید رقابت‌پذیر^۱) معافیت حقوق ورودی صرفاً در رابطه با ماشین‌آلاتی که از نظر مقرراتی و طبق آیین‌نامه ۱۰۰ ماده‌ای وزارت صمت توان ساخت آنها در داخل وجود ندارد مجاز شمرده می‌شود. البته در مصوبه ۲۵ تیر نشست مشترک معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، وزارت صمت و گمرک درباره موارد مورد نظر در این ماده، بحث

۱. بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی: ح) بند «غ» ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی راجع به معافیت حقوق ورودی ماشین‌آلات خط تولید، به شرح زیر اصلاح می‌شود: «غ - واردات ماشین‌آلات خط تولید که به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک جمهوری اسلامی ایران، مورد نیاز واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز می‌باشند».

تولید داخل طوری بسط داده شده که همه ماشین‌آلات خط تولید (صرف‌نظر از وجود مشابه داخلی) را دربر گرفته و بر همین مبنا گفته شده ۷۰٪ واردات ماشین‌آلات، با استفاده از معافیت‌های این بند صورت گرفته و هدف بسط ماشین‌سازی داخلی به‌درستی صورت نمی‌گیرد. با وجود این، قرار دادن حقوق ورودی بر ورود ماشین‌آلات می‌تواند هم موجب تورم شده و هم تولیدات داخلی و حتی برخی صادرات غیرنفتی کشور را در رقابت با رقبای خارجی تضعیف کند. نکته مهم اینجاست که بین قانون و بخشنامه تفاوت وجود داشته درحالی‌که قانون درباره نحوه صدور معافیت صحیح است، بخشنامه‌های صادر شده تفسیر متفاوتی ارائه می‌دهد، بنابراین این سؤال مطرح می‌شود که آیا برای تغییر بخشنامه باید به‌طور کل قانون را تغییر داد؟

ثالثاً اصلاح سازوکار کنونی نظارت بر واردات ماشین‌آلات بر تغییر یکباره نرخ تعرفه واردات اولویت دارد. در قوانین موجود، مانع قانونی برای اخذ حقوق ورودی از همه ماشین‌آلات وجود ندارد و اتفاقاً قانونگذار با دقت و هوشمندی تعیین میزان معافیت را به وزارت صمت (نهاد سیاستگذار) واگذار کرده است زیرا می‌داند که باید به نسبت توان داخلی ماشین‌سازی کشور این معافیت یا اخذ حقوق ورودی صورت گیرد بنابراین اگر در عمل آن‌گونه که باید عمل نمی‌شود مشکل از قانونگذاری نبوده و از اجراست که مجلس محترم باید با نظارت آن را مرتفع کند. نهادهایی که تعریف تعرفه را برعهده دارند می‌توانند از جمله مشخصات معافیت ماشین‌آلات خط تولید را به‌صورت زمان‌مند و کاهنده تعریف کنند، اما این در حیطه دستورالعمل‌های اجرایی می‌گنجد.

نظارت بر اجرای این ماده به واحدهای استانی وزارت صمت ارجاع شده است. با توجه به اینکه تفویض اختیار تشخیص توان ساخت داخل موجب کاهش نظارت بر این بند شده است، اصلاح ماده (۵۷) دستورالعمل ۱۰۰ ماده‌ای سرمایه‌گذاری وزارت صمت^۱ (ابلاغی ۱۳۹۲) و اصلاح ابلاغیه مصوب ۲۵ تیر ۱۳۹۹ برای بهبود نظارت بر ورود ماشین‌آلات بر این ماده اولویت دارد. این اصلاح باید شامل تبصره «۲» ماده (۵۶) دستورالعمل مذکور^۲ و بند «۱»، «۲» و «۳» صورتجلسه مورخ ۲۵ تیر ۱۳۹۹ نیز شده و سه اصل تضمین حداقل ارزش‌افزوده حاصل از واردات این ماشین‌آلات جهت جلوگیری از واردات بی‌رویه و تولید زیر ظرفیت واحدهای مشابه، محدود کردن معافیت واردات ماشین‌آلات به صنایع فعال در حوزه‌های دارای فناوری «متوسط به بالا» و «بالا» از میان چهار دسته فناوری مورد استفاده در تولید^۳ و محدود کردن معافیت واردات ماشین‌آلات خط تولید به فقدان مشابه داخلی (با همان کیفیت) یا توانمندی تولید

۱. ماده (۵۷) - مسئولیت صدور مجوز معافیت واحدهای تولیدی هر استان که در چارچوب مواد این بخش انجام می‌شود به‌عهده رئیس سازمان استان بوده و بر انجام تعهدات متقاضی نظارت خواهد داشت.
۲. ماده (۵۶) - تبصره «۲». فهرست موارد مشمول معافیت (عدم ساخت در داخل کشور) توسط معاونت امور صنایع و اقتصادی تهیه و از طریق سامانه در اختیار سازمان قرار می‌گیرد.
۳. از منظر فناوری، صنایع تولیدی به چهار دسته صنایع با فناوری پایین (Low Technology)، صنایع با فناوری متوسط به پایین (Medium-Low Technology)، صنایع با فناوری متوسط به بالا (Medium-High Technology) و صنایع دارای فناوری بالا (High Technology) تقسیم می‌شود.

داخل مورد توجه قرار گیرد.

بخش دوم ماده مورد بحث به نحوه مصرف درآمد حاصل از این لغو معافیت پرداخته است، لکن تکرار محتوای ماده (۵) قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان است و مفاد جدیدی ندارد. واضح است که برای اجرای یک قانون در صورت عدم اجرا، به وضع قانون جدید نیازی نیست و وضع قانون جدید نیز کمکی در این خصوص نمی‌کند و لذا این بخش لازم است حذف شود.

پیشنهاد

پیشنهاد اول در زمینه این ماده حذف صدر ماده و تبصره آن است.

پیشنهاد دوم در این زمینه، جایگزینی این ماده با درخواست اصلاح بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی به صورت زیر است:

«واردات ماشین‌آلات خط تولید در حوزه‌های دارای فناوری «متوسط به بالا» و «بالا» که به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک جمهوری اسلامی ایران، مورد نیاز واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز می‌باشد. معافیت حاصل از این بند برای ردیف‌های مجاز، به صورت کاهنده اعمال خواهد شد. پس از تصویب معافیت در مورد هر ردیف کالا، این معافیت در سه سال اول شامل ۷۵، ۵۰ و ۲۵ درصد تخفیف در حقوق ورودی بوده و در سال‌های بعد مشمول تخفیف نخواهد شد».

ماده (۴): الف) در بند «ح» ماده (۱) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ متن زیر بعد از عبارت «ضمانت‌نامه بانکی» الحاق می‌شود:^۱

«ضمانت‌نامه صندوق‌های حمایتی، ضمانت صادرات و غیردولتی پژوهش و فناوری که به موجب قانون یا مجوز قانونی تأسیس شده یا می‌شوند».

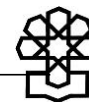
ب) در تبصره «۳» بند «خ»^۲ و جزء «۱۰» بند «د»^۳ ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ عبارت «و صندوق نوآوری و شکوفایی» بعد از عبارت «بانک‌های دولتی و غیردولتی» الحاق می‌شود.

پ) دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، بانک‌ها و مؤسسات مالی

۱. ماده (۱). مفاهیم اصطلاحات گمرکی به کار برده شده در این قانون، طبق تعریفی است که از طرف شورای همکاری گمرکی به صورت مجموعه برای کشورهای عضو منتشر شده و یا می‌شود مگر اینکه در بندهای ذیل یا در سایر مواد این قانون از آن تعریف دیگری به عمل آمده باشد: ح - تضمین: وجه نقد، ضمانت‌نامه بانکی و بیمه‌نامه معتبری است که برای اجرای الزامات مندرج در مقررات گمرکی نزد گمرک سپرده می‌شود.

۲. ماده (۱۶). صندوق توسعه ملی که در این ماده «صندوق» نامیده می‌شود با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فراورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فراورده‌های نفتی تشکیل می‌شود. خ - مصارف صندوق: تبصره «۳». اعطای کلیه تسهیلات صندوق صرفاً از طریق عاملیت بانک‌های دولتی و غیردولتی خواهد بود.

۳. صدور هرگونه ضمانت‌نامه و پرداخت هرگونه تسهیلات از محل منابع صندوق فقط از طریق بانک‌های عامل اعم از دولتی یا غیردولتی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی انجام می‌شود.

اعتباری و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی، مجازند در تضامین اعتباری و تضامین مربوط به فرایند ارجاع کار، خرید انواع کالا و ماشین‌آلات، معاملات پیمانکاری، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت و حسن انجام کار، ضمانت‌نامه‌های صادره توسط صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های غیردولتی پژوهش و فناوری موضوع ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ را بپذیرند.^۱

ت) متن زیر به‌عنوان بند «د» به ماده (۹) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵ الحاق می‌شود:

«د- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند در صورت درخواست شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و واحدهای فناوری مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، مطالبات قطعی آنها را در قراردادهای مربوط به خود یا دستگاه‌های اجرایی دیگر به‌عنوان تضمین معتبر برای فرایند ارجاع کار، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت و حسن انجام کار بپذیرند و به همان میزان، مطالبات متقاضی تا زمان انجام تعهدات را مسدود نمایند. در صورتی که میزان مطالبات متقاضی از مبلغ تضامین مورد نظر کمتر باشد، لازم است متقاضی صرفاً معادل کسری مطالبات، ضمانت‌نامه معتبر ارائه کند. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

ارزیابی

بند «الف» این ماده درباره تضامین لازم برای انجام امور گمرکی است. در این بند منظور از عبارت مجوز قانونی معلوم نیست و واجد ابهام است لذا از این حیث مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. در مورد این بند، اگرچه ممکن است پذیرش «ضمانت‌نامه صندوق‌های حمایتی، ضمانت صادرات و غیردولتی پژوهش و فناوری که به موجب قانون یا مجوز قانونی تأسیس شده یا می‌شوند» در راستای تسهیل تجارت باشد اما آمار تخلفات گمرکی حاکی از آن است که بسیاری از ضمانت‌نامه‌ها به‌رغم اینکه از نظر حقوقی از ضمانت‌نامه صندوق‌های حمایتی بسیار قابل توثیق‌تر بوده اما به احقاق حقوق دولت منجر نشده است. بنابراین به‌نظر می‌رسد نتیجه این اصلاح چیزی جز افزایش مطالبات معوق دولت از ناحیه عدم وصول حقوق ورودی نباشد.

۱. ماده (۴۴). متن زیر به انتهای تبصره «۱» ماده (۵) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ اضافه می‌شود:
به‌منظور ایجاد زمینه‌های مشارکت و سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و حمایت کمی و کیفی از فعالیتهای پژوهشی و فناوری، بالاخص پژوهش‌ها و فناوری‌های کاربردی توسعه‌ای، دولت مجاز است در تأسیس صندوق‌های غیردولتی پژوهشی و فناوری موضوع ماده (۱۰۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مشارکت کند و موظف به تقویت صندوق‌های دولتی موجود می‌باشد و باید ترتیبی اتخاذ کند که این صندوق‌ها مجاز به استفاده از وجوه اداره شده دستگاه‌های اجرایی و سود تسهیلات مالی باشند. اساسنامه صندوق جدیدالتأسیس و آیین‌نامه مشارکت بخش دولتی، نظام بانکی و بخش غیردولتی در تأمین منابع مورد نیاز آن، جایگاه سازمانی، اهداف و وظایف این صندوق‌ها به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری حداکثر ظرف مدت یک سال پس از تصویب این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

بند «ب» این ماده درباره تضامین لازم برای اخذ تسهیلات از صندوق توسعه ملی و گسترش دامنه پذیرش ضمانت‌نامه از بانک‌ها به برخی صندوق‌هاست. در این بند با توجه به اینکه ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به اساسنامه صندوق توسعه ملی مربوط است لذا هرگونه اصلاح این اساسنامه مغایر بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و متعاقباً مغایر بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی است. همچنین با توجه به اینکه تسهیلات صندوق توسعه ملی به صورت ارزی بوده و ورود منابع ارزی به اقتصاد باید مطابق قاعده‌ای صورت گیرد، خارج کردن این تخصیص منابع از شبکه بانکی می‌تواند چالش‌هایی به همراه داشته باشد. از سوی دیگر، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی از طریق بانک‌های عامل در شرایط کنونی نیز قابل انجام است. به این ترتیب، صندوق نوآوری و شکوفایی می‌تواند به عنوان ضامن در این حوزه ورود کرده و استفاده از تسهیلات صندوق توسعه همچنان با عاملیت بانک‌ها اتفاق بیافتد. با این حساب، دیگر به تغییر اساسنامه صندوق توسعه ملی وجود ندارد. این بند همچنین نیازمند تغییر قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه است که نیاز به رأی دوسوم مجلس دارد.

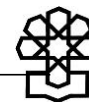
بند «پ» درباره پذیرش ضمانت‌نامه صندوق نوآوری و شکوفایی و برخی صندوق‌های دیگر موضوع این ماده توسط دستگاه‌های اجرایی است. با توجه به اینکه قواعد نظارت خارجی (نظارت بانک مرکزی و وزارت اقتصاد) بر این صندوق‌ها وجود ندارد، اعطای مجوز به این صندوق‌ها برای صدور ضمانت‌نامه می‌تواند مشکلات مالی را در آینده به همراه داشته باشد و این امر تنها در صورتی تحقق می‌پذیرد که صندوق ذیل نظارت بانک مرکزی باشد. بند «د» مورد تأیید است.

پیشنهاد

حذف ماده

در صورت تصویب ماده (۴)، پیشنهاد می‌شود بند «ب» حذف شود و در بند «پ»، عبارت «نیروهای مسلح و مجموعه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری» اضافه شود.

ماده (۵): هریک از وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایر دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون خدمات کشوری مرتبط با صنوف موضوع تبصره ماده (۲) قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، مکلفند در مواردی که مسئولیت‌های مصرح قانونی وجود دارد، الزامات فنی حاکم بر فعالیت کسب‌وکارهای فضای مجازی و برخط (پلتفرم) مرتبط با حوزه فعالیت خود را ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون و با در

نظر گرفتن ویژگی‌های خاص این کسب‌وکارها و بدون صدور مجوز جدید با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و وزارت صنعت، معدن و تجارت تهیه و به نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ نمایند. اشخاص صنفی فعال در کسب‌وکارهای فضای مجازی و برخط (سکویی) که پروانه کسب ذیل قانون نظام صنفی کشور را دریافت کرده‌اند، با رعایت الزامات فنی ابلاغ شده و تحت نظارت مراجع قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی، مجاز به فعالیت می‌باشند و الزام به اخذ و صدور مجوز فعالیت مزاد بر پروانه کسب توسط دستگاه‌های اجرایی برای آنها ممنوع است.

ارزیابی

طبق اظهارات طراحان طرح در جلسه کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی، آنها از این ماده دو هدف اصلی را دنبال می‌کنند: ۱. با کسب‌وکارهای فضای مجازی و برخط که ویژگی‌های متفاوتی با همتایان غیرمجازی و غیربرخط خود دارند به شیوه‌ای متفاوت برخورد شده و این ملاحظات را که معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در میان حاکمیت با آنها آشناترند لحاظ شود. ۲. تنها از یک مرجع مجوز گرفته و نیاز به مراجعه به دو مرکز نباشد. اما عبارت‌بندی آنها در این ماده دارای ایراد است.

نکته اول آن است که در بخش اول این ماده به تبصره ماده (۲) قانون نظام صنفی اشاره شده است^۱ که آن تبصره مربوط به صنوفی است که به دلیل داشتن قانون خاص از شمول نظام صنفی خارج هستند و بخش دوم این ماده مربوط به صنوفی است که مشمول قانون نظام صنفی هستند.

در مورد بخش اول ماده (صنوفی) که با داشتن قانون خاص از شمول نظام صنفی خارج هستند (موضوع تبصره «۲» قانون نظام صنفی): در این باره قابل ذکر است که ضمن اینکه الزامات کسب‌وکارهای مجازی صرفاً محدود به الزامات فنی نمی‌شود و ابعاد دیگری از جمله حقوقی، مالی (به‌عنوان مثال تعرفه خدمات) نیز در این رابطه مطرح است و باید در مورد آنها نیز تعیین تکلیف شود، اساساً ارجاع شئون و تکالیف کسب‌وکارهای مجازی صنوف مذکور به آیین‌نامه که در ماده (۵) طرح شاهد آن هستیم خالی از اشکال نیست و مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است؛ در واقع باید ذیل قانون مربوط به آن صنف یا با ارائه یک لایحه مجزا به این الزامات پرداخته شود.

در مورد بخش دوم ماده (صنوفی) که مشمول قانون نظام صنفی هستند، این کسب‌وکارها ذیل نظام

۱. ماده (۲) - فرد صنفی: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در یکی از فعالیت‌های صنفی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی سرمایه‌گذاری کند و به‌عنوان پیشه‌ور و صاحب حرفه و شغل آزاد، خواه به شخصه یا با مباشرت دیگران محل کسبی دایر یا وسیله کسبی فراهم آورد و تمام یا قسمتی از کالا، محصول یا خدمات خود را به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم و به‌صورت کلی یا جزئی به مصرف‌کننده عرضه دارد، فرد صنفی شناخته می‌شود.
تبصره - صنوفی که قانون خاص دارند، از شمول این قانون مستثنی می‌باشند. قانون خاص قانونی است که براساس آن نحوه صدور مجوز فعالیت، تنظیم و تنسيق امور واحدهای ذی‌ربط، نظارت، بازرسی و رسیدگی به تخلفات افراد و واحدهای تحت پوشش آن به‌صراحت در متن قانون مربوطه معین می‌شود.

صنفا و نظارت‌های آن فعالیت می‌کنند. در قانون نظام صنفا برای فعالیت در فضای مجازی (سایبری) اتحادیه‌ای خاص (ماده ۸۷)^۱ در نظر گرفته شده است که البته بخشی از آیین‌نامه فعلی آن ناظر به بازاریابی شبکه‌ای است اما در بخش اول آن کسب‌وکارهای مجازی را تعریف کرده و قاعده‌گذاری می‌کند. بنابراین بهتر است برای دستیابی به هدف اول، تبصره ماده (۸۷) قانون نظام صنفا اصلاح شده و در تدوین آیین‌نامه فعالیت این کسب‌وکارها علاوه بر وزارتخانه‌های صمت، اطلاعات و ارتباطات و فناوری اطلاعات که در آنجا حضور دارند معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری نیز اضافه شود تا این ویژگی‌های خاص بهتر لحاظ شود.

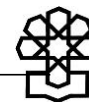
در مورد هدف دوم طراحان این ماده، واقعیت آن است که ماده (۹۱) قانون نظام صنفا^۲ اشعار دارد که اشخاص حقوقی یا حقیقی که به اخذ مجوز فعالیت یا پروانه تأسیس، بهره‌برداری یا اشتغال از دستگاه‌های اجرایی موظف هستند علاوه بر پروانه کسب باید آن مجوز را نیز اخذ کنند. به نظر می‌رسد حذف مجوز دستگاه‌های اجرایی ممکن است برخی ملاحظات و ویژگی‌هایی که باید در یک کسب‌وکار وجود داشته باشد را در نظر نگرفته و به جامعه لطمه بزند و از سوی دیگر حتماً نظارت آن بر دستگاه‌ها در تنظیم و تنسيق امور آن فعالیت و قیمت‌گذاری مؤثر است. بنابراین بهتر است در ماده (۹۱) تبصره‌ای به نام تبصره «۳» اضافه شود و در آنجا بیان شود که اخذ مجوز و نظارت بر افراد صنفا در فضای مجازی (سایبری) مبتنی بر آیین‌نامه مجزایی است.

پیشنهاد

در مورد بخش اول متن ماده (صنوف خارج از قانون نظام صنفا)، پیشنهاد حذف ماده است اما در مورد بخش دوم متن (صنوف مشمول قانون نظام صنفا) عبارت زیر جایگزین و مابقی موارد ماده حذف شود: «الف) در صدر ماده (۸۷) قانون نظام صنفا، عبارت «کسب‌وکارهای برخط (مجازی)» بعد از عبارت «فعالیت افراد صنفا در فضای مجازی (سایبری)» افزوده می‌شود. در تبصره این ماده، عبارت «معاونت

۱. ماده (۸۷)- فعالیت افراد صنفا در فضای مجازی (سایبری) مستلزم اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه است. تبصره- چگونگی صدور مجوز و نحوه نظارت بر این‌گونه فعالیت‌های صنفا به موجب آیین‌نامه اجرایی است که توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت و وزارتخانه‌های اطلاعات و ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و پس از تأیید هیئت عالی نظارت، حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد.

۲. ماده (۹۱)- اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی یا غیردولتی که طبق قوانین جاری موظف به اخذ مجوز فعالیت یا پروانه تأسیس، بهره‌برداری یا اشتغال از وزارتخانه‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها یا شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌های دولتی که مشمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است می‌باشند و همچنین نهادهای عمومی غیردولتی چنانچه به عرضه کالاها یا خدمات به خرده‌فروشان یا مصرف‌کنندگان مبادرت ورزند، مکلفند علاوه بر دریافت مجوز فعالیت یا پروانه، به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوط نیز اقدام کنند. آیین‌نامه اجرایی موضوع این ماده ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می‌شود و پس از تأیید هیئت عالی نظارت به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد. تبصره «۱»- اخذ پروانه کسب از اتحادیه، مانع اعمال نظارت مقرر در قوانین جاری از سوی هریک از دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی غیردولتی یاد شده بر آنها نخواهد بود. تبصره «۲»- کلیه واحدهای صنفا مستقر در مبادین میوه و تره‌بار شهرداری، پایانه‌های ورودی، خروجی، مسافربری، فرودگاهی، ایستگاه‌های راه‌آهن و مترو، مساجد و اماکن فرهنگی و مذهبی در صورتی‌که به عرضه کالا و خدمات به عموم بپردازند، مشمول این قانون می‌باشند و موظفند از اتحادیه‌های ذی‌ربط موضوع این قانون پروانه کسب اخذ نمایند.

علمی و فناوری رئیس‌جمهور» بعد از عبارت «با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت و وزارتخانه‌های اطلاعات و ارتباطات و فناوری اطلاعات» افزوده می‌شود.

(ب) عبارت زیر به‌عنوان تبصره «۳» به ماده (۹۱) قانون نظام صنفی افزوده می‌شود:

«نحوه صدور مجوز و نحوه نظارت بر فعالیت افراد صنفی در فضای مجازی (سایبری) و نیز کسب و کارهای مجازی (برخط) متفاوت با سایر افراد صنفی آن حوزه و مبتنی بر آیین‌نامه‌ای^۱ خواهد بود که دستگاه‌های اجرایی مربوطه با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور آن را تدوین خواهند کرد.» و البته خلأ قانونی فعالیت صنوف فعال در کسب و کارهای مجازی دارای قانون خاص (خارج از شمول قانون نظام صنفی) همچنان باقی می‌ماند.

ماده (۶): دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مجازند تمام یا بخشی از دارایی‌های فکری، دستاوردهای پژوهشی و حق بهره‌برداری از آنها را حسب مورد با اجازه مؤلف، پدیدآورنده، مخترع و دارنده حق، به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و یا افراد فعال در انجام پروژه اعم از اعضای هیئت علمی، دانشجویان و پژوهشگران به‌صورت بلاعوض واگذار نمایند. آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ارزیابی

با توجه به اینکه دستاوردهای پژوهشی و حق بهره‌برداری از آنها دارایی دولت محسوب می‌شود، واگذاری بلاعوض تمام این دارایی‌ها به اشخاص حقیقی و حقوقی می‌تواند محل اشکال باشد. گفتنی است در شرایط کنونی در دانشگاه‌ها ضمانت قانونی جدی برای محافظت از این نوع دارایی وجود ندارد. به این ترتیب، این ماده حق مالکیت دستگاه‌ها بر دارایی‌های فکری و دستاوردهای پژوهشی را به کلی نادیده می‌گیرد.

پیشنهاد

حذف عبارت «به‌صورت بلاعوض» و جایگزینی با «براساس آیین‌نامه و با رعایت حق مالکیت و انتفاع دستگاه».

۱. هرچند واگذاری این امور به آیین‌نامه ممکن است شائبه تناقض با اصل هشتادوپنج قانون اساسی داشته باشد اما با توجه به اینکه جنس فعالیت کسب و کارهای فضای مجازی متفاوت با کسب و کارهای حقیقی بوده و جدید است امکان قانونگذاری برای آنها مشکل بوده و معمولاً ابتدا با اعتماد به دولت‌ها امکان فعالیت به این کسب و کارها را داده و پس از تجربه کم‌کم مقررات و قوانین آنها به شکل پسینی کامل می‌شود.

ماده (۷): الف) در تبصره بند «۲۴» ماده (۵۵) قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، پس از عبارت «دفتر مهندسی» عبارت «و دفتر شرکت‌های دانش‌بنیان» الحاق می‌شود.^۱

ب) دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجازند املاک، زمین و ساختمان‌های خود را برای استقرار شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، پارک‌های علم و فناوری، سازه‌های نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی و واحدهای خلاق، بدون واگذاری مالکیت در اختیار آنها قرار دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

پ) در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ اصلاحات بعدی آن، عبارت «و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «مناطق ویژه اقتصادی» و عبارت «و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «منطقه ویژه اقتصادی» الحاق می‌شود.

ت) وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به‌عنوان مرجع صدور مجوز ایجاد مراکز رشد، پردیس‌ها و پارک‌های علم و فناوری موظف است، برای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی، غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی که دارای ضوابط مصوب مورد نیاز می‌باشند، مجوز تأسیس و راه‌اندازی پردیس‌های استانی پارک علم و فناوری را صادر کند.

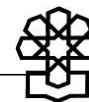
تبصره: هزینه‌های اجرای این ماده از محل منابع حاصل از اجرای ماده (۳) این قانون تأمین می‌شود.

ارزیابی

بند «الف» این ماده از چند جهت مسئله‌زاست:

۱. عمده شرکت‌های دانش‌بنیان که فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در سراسر کشور ایجاد کرده‌اند، توان خرید و مالک شدن ساختمان در فضای شهری را ندارند (کما اینکه وضعیت قیمت مسکن در شرایط کنونی نیز مزید بر علت شده است). بنابراین خطاب تبصره بند «۲۴» ماده (۵۵) قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، به مالک است و اساساً مستاجر نمی‌تواند از ظرفیت

۱. ماده (۵۵) - بند «۲۴» - تبصره - شهرداری در شهرهایی که نقشه جامع شهر تهیه شده مکلف است طبق ضوابط نقشه مذکور در پروانه‌های ساختمانی نوع استفاده از ساختمان را قید کند. در صورتی که برخلاف مندرجات پروانه ساختمانی در منطقه غیرتجاری، محل کسب یا پیشه و یا تجارت دائر شود شهرداری مورد را در کمیسیون مقرر در تبصره «۱» ماده (۱۰۰) این قانون مطرح می‌نماید و کمیسیون در صورت احراز تخلف مالک یا مستاجر با تعیین مهلت مناسب که نباید از دو ماه تجاوز نماید در مورد تعطیل محل کسب یا پیشه یا تجارت ظرف مدت یک ماه اتخاذ تصمیم می‌کند. این تصمیم به‌وسیله مأمورین شهرداری اجرا می‌شود و کسی که عالمناً از محل مزبور پس از تعطیل برای کسب و پیشه و یا تجارت استفاده کند به حبس جنج‌ای از شش ماه تا دو سال و جزای نقدی از پنج هزار و یک ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد و محل کسب نیز مجدداً تعطیل می‌شود. دائر کردن دفتر وکالت و مطب و دفتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتر روزنامه و مجله و دفتر مهندسی به‌وسیله مالک از نظر این قانون استفاده تجاری محسوب نمی‌شود.

بند قانونی فوق بهره‌ای ببرد و اضافه شدن دفتر فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان به تبصره بند «۲۴» ماده (۵۵) قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، باعث ایجاد امتیاز ویژه برای گروه بسیار محدودی خواهد شد. سابقه موضوع تأییدی بر این مدعاست:

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در رسیدگی به شکایت یک فرد حقیقی از شهرداری درخصوص استفاده از بند قانونی فوق، در تاریخ: ۷۲/۱۰/۴ شماره دادنامه: ۱۷۱ کلاس پرونده: ۱۶۵،۷۲ رأی وحدت رویه زیر را صادر کرده است: «شکایت شاکی به جهت ذیل وارد نمی‌باشد زیرا قسمت اخیر تبصره بند «۲۴» ماده (۵۵) قانون شهرداری‌ها مصرح است به اینکه دائر کردن دفتر وکالت و مطب و دفتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتر روزنامه و مجله و دفتر مهندسی وسیله مالک از نظر این قانون استفاده تجاری محسوب نمی‌شود و با عنایت به اینکه موضوع تبصره فوق‌الذکر درخصوص استفاده تجاری و محل کسب و پیشه در منطقه غیرتجاری است و قید دائر کردن دفتر وکالت و ... به وسیله مالک از نظر این قانون تجاری محسوب نمی‌شود حاکی است که دائر کردن دفاتر مذکور از طرف غیرمالک ولو تحت عنوان اجاره از لحاظ این قانون تجاری محسوب می‌گردد و الا قید مالک در قانون لغو لازم می‌آمد و قانونگذار حکیم است و در مقام بیان توجه به تمام قیود داشته است».

۲. بند «الف» به مجاز شدن شرکت‌های دانش‌بنیان به استفاده از ساختمان‌های غیرتجاری اختصاص دارد. با توجه به اینکه شرکت‌های دانش‌بنیان در محدوده پارک‌های علم و فناوری، پردیس‌ها و کارخانه‌های نوآوری از معافیت‌های مالیاتی برخوردارند، تعریف نقطه جدیدی از شهر به‌عنوان مکانی که استقرار دفاتر شرکت‌های دانش‌بنیان با معافیت همراه است، خلاف سیاستگذاری در زمینه حمایت از تجمیع شرکت‌های دانش‌بنیان است. همچنین درحالی‌که منطق حمایت از شرکت‌ها، مربوط به دوره نوزادی آنهاست (که عمدتاً در پردیس‌ها و پارک‌های علم و فناوری فعال هستند)، معافیت شرکت‌هایی که به مرحله سودآوری رسیده‌اند، از پرداخت عوارض خدماتی که از آن استفاده می‌کنند کاستن از درآمدهای عمومی و اختصاص رانت بی‌قید به این شرکت‌ها محسوب می‌شود. علاوه بر این مستثنی کردن برخی کسب‌وکارها از پرداخت جرائم تغییر کاربری، سیاستگذاری توسعه‌ای محسوب نمی‌شود و معافیت دفاتر وکلا و پزشکان قابل توجیه نبوده و به‌تبع، این معافیت نباید به دفاتر شرکت‌های دانش‌بنیان تسری یابد.

۳. تصویب این بند مغایر با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است.

در تفسیر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی منظور از تقلیل درآمد عمومی دولت، درآمد نهادهای عمومی غیردولتی نیز مشمول آن می‌شود. بنابراین درآمد شهرداری‌ها به‌عنوان نهاد عمومی غیردولتی بخشی از درآمد عمومی دولت محسوب می‌شود. باین‌حال تصویب بند «الف» این طرح باعث کاهش عوارض شهرداری‌ها خواهد شد و از این نظر مغایر با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است. سابقه موضوع، مؤید این مدعاست:

«نظر به شماره ۷۶/۲۱/۲۴۱۶ مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۰۶ شورای نگهبان درخصوص طرح محل دفتر روزنامه و مجله مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۲۹ مجلس شورای اسلامی: نظر به این ماده واحد به طور کلی محل دفتر مطبوعات را از تجاری بودن خارج نموده است، بنابراین اطلاق این ماده واحد خلاف اصل هفتادوپنج قانون اساسی شناخته شد».

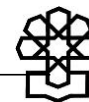
در بند «ب»، اختصاص از زمین‌ها و املاک دستگاه‌های اجرایی ممکن است تناسبی با فعالیت‌های این دستگاه‌ها نداشته باشد و همچنین باید در راستای برنامه‌های دولت جهت مولدسازی دارایی‌ها قرار گیرد. همچنین ارائه مجوز به دستگاه‌ها برای اختصاص زمین‌های با ارزش به شرکت‌های دانش‌بنیان (در صورتی که نظارت مشخصی نیز روی آن انجام نمی‌شود) امر مطلوبی نیست. همچنین در این ماده در مورد زمان و مدت بهره‌برداری نیز مسئله‌ای نیامده و واگذاری این امور بدون بیان کل آن در قانون خلاف اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است. همچنین اعطای صلاحیت اختیاری به دستگاه‌ها جهت در اختیار قرار دادن املاک خویش، مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است و نیز مراد از در اختیار قرار دادن املاک بدون حق مالکیت مشخص نبوده در قالب چه رابطه حقوقی است. مضاف بر اینکه اعطای صلاحیت واگذاری املاک بدون تعیین ضوابط و ملاک مغایر اصل هشتادوپنج قانون اساسی است.

در مورد بند «پ» - در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^۱ (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ و اصلاحات بعدی آن مسئولیت تأمین زیرساخت‌های اساسی از جمله آب، برق، گاز و زیرساخت‌های مخابراتی تا درب واحدهای صنعتی و معدنی مستقر در مناطق ویژه اقتصادی با وزارتخانه‌های دولتی است. همچنین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مکلف است سالانه بودجه تأمین زیرساخت‌های مذکور را در قوانین بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نماید. از این رو تکلیف به دولت جهت تکمیل زیرساخت‌های اساسی واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری اگرچه امر مطلوبی ارزیابی می‌شود ولی دارای بار مالی برای دولت است و از این جهت **مغایر اصل هفتادوپنج قانون اساسی خواهد بود.**

همچنین در بخش دوم بند «پ» ماده (۷):

عبارت «و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «منطقه ویژه اقتصادی» زاید است و هم‌تراز با سایر مفاد ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ و اصلاحات بعدی آن نیست.

۱. ماده (۸۱). وزارتخانه‌های نیرو، نفت و ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلفند، نسبت به تأمین آب، برق، گاز و امکانات مخابراتی شهرک‌ها و نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی تا درب واحدهای صنعتی و معدنی مستقر در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و معدنی و منطقه ویژه اقتصادی اقدام کنند. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار مورد نیاز را در لوائح بودجه سنواتی به این منظور پیش‌بینی کند.

به علاوه عبارت ضوابط مصوب مورد نیاز به جهت ماهیت تقنینی آن مغایر اصل هشتادوپنج قانون اساسی است. همچنین به دلیل عدم شفافیت مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

ایراد اصلی بند «ت» این ماده در این است که:

ذکر نام غیردولتی در عبارت «دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی دولتی، غیردولتی» به دانشگاه آزاد اسلامی نیز اطلاق می‌شود. بنابراین تحصیل حاصل است و ضرورتی برای اشاره به نام دانشگاه آزاد اسلامی در این بند وجود ندارد. در غیر این صورت می‌بایست نام همه دانشگاه‌های دیگر از جمله علمی - کاربردی، دانشگاه غیرانتفاعی، دانشگاه پیام نور و ... آورده شود.

پیشنهاد

پیشنهاد اول حذف کل این ماده است، با توجه به مجموعه ابهام‌هایی که در بند اول آمده (نامشخص بودن زمان و مدت بهره‌برداری و دلیل واگذاری) این ماده مغایر اصل هشتادوپنج قانون اساسی بوده و حذف کل آن پیشنهاد می‌شود.

پیشنهاد دوم این است که بند «الف» و «پ» حذف شود و بند «ب» به صورت زیر اصلاح شود:

ب) کلیه دستگاه‌های اجرایی زیرمجموعه وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و شهرداری‌ها مجازند املاک، زمین و ساختمان‌های خود را در قالب مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری براساس نیازسنجی انجام شده توسط معاونت فناوری ریاست جمهوری، برای استقرار شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان و خلاق بدون واگذاری مالکیت و پس از ثبت در سامانه سادا اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از تصویب این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

- حذف بند «الف» ماده (۷) پیشنهاد می‌شود.

- جهت ایجاد انگیزه در دستگاه‌ها برای واگذاری املاک و ساختمان‌های خود جهت استقرار شرکت‌های دانش‌بنیان، پیشنهاد می‌شود در بند «ب» عبارت «و براساس قراردادهای فیما بین در منافع آن شریک شوند.» بعد از عبارت «بدون واگذاری مالکیت اختصاص دهند» افزوده شود.

- با توجه به اینکه متقاضیان ایجاد پارک متنوع هستند (وزارتخانه‌ها، دانشگاه‌های دولتی و خصوصی و سایر دستگاه‌ها) و صرفاً اشاره به نام دانشگاه‌ها ممکن است باعث ایجاد ناهماهنگی شود. پیشنهاد می‌شود متن بند «ت» این ماده به این صورت اصلاح شود «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است پس از بررسی درخواست‌های واصله متقاضیان ایجاد پردیس‌های استانی پارک علم و فناوری، به شرط احراز شرایط، مجوزهای لازم را صادر نماید.»

- پیشنهاد می‌شود بند «پ» به شکل زیر نگارش شود:

پ) در ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ و اصلاحات بعدی آن، عبارت «و پارک‌های علم و فناوری» بعد از عبارت «مناطق ویژه اقتصادی» الحاق می‌شود.

ماده (۸): الف) دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مجازند با شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری قرارداد مرتبط با کالا و خدمات دانش‌بنیان از محل بودجه پژوهشی در آن دستگاه‌ها منعقد نمایند. مزایای بند «الف» و «ب» ماده (۱۲) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵ به قراردادهای آنها در حوزه تولید کالا و خدمات دانش‌بنیان تسری می‌یابد.

ب) در ماده (۲۴) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی ۱۳۹۸/۲/۱۵، عبارت «مواد (۱۲) و (۱۳)» جایگزین عبارت «ماده (۱۲)» می‌شود.

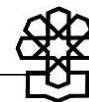
ارزیابی

در بند «الف» واژه مجازند مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است. مضاف بر آنکه به جهت ایجاد بار مالی برای دولت مغایر اصل هفتادوپنج قانون اساسی است.

در بند «الف» و «ب» ماده (۱۲) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۱۵ تصریح شده است که برخی از معافیت‌های بیمه‌ای و مالیاتی مشمول قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی که با دانشگاه‌ها یا مراکز علمی و پژوهشی منعقد می‌شود و مرجع تشخیص نیز به وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واگذار شده است. در بند «الف» ماده (۸) طرح جهش تولید دانش‌بنیان پیشنهاد شده است که مزایای بند قانونی فوق به قراردادهای فناوری مرتبط با شرکت‌های دانش‌بنیان نیز تسری یابد، این در حالی است که مرجع اصلی ارزیابی و مجوزدهی به شرکت‌های دانش‌بنیان و مباحث مرتبط با فناوری، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری است.

در بند «ب» واجد بار مالی برای دولت است لذا مغایر اصل هفتادوپنج قانون اساسی است همچنین به دلیل اضرار به منابع مالی سازمان تأمین اجتماعی مغایر اصل چهل و بند «۵» اصل چهل‌وسوم قانون اساسی است.

همچنین بند «ب» ماده (۸) به نوعی به دنبال احیای ماده (۱۳) قانون منسوخ شده حداکثر قبلی مصوب سال ۱۳۹۱ است که مقرر می‌داشت: که تمام یا قسمتی از جریمه‌های مقرر در قانون تأمین اجتماعی بنا به درخواست کارفرما و با توجه به دلایل ابرازی مبنی بر خارج از اختیار بودن عدم انجام تکالیف مقرر و با در نظر گرفتن سوابق گذشته خوش‌حسابی واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی به

تشخیص و موافقت سازمان تأمین اجتماعی مورد بخشودگی قرار می‌گیرد که متأسفانه در زمان اصلاح قانون حداکثر جدید، این موضوع نیز نسخ شد و به این قانون جدید اضافه نشد. لذا حفظ این پیشنهاد در کمک به واحدهای تولیدی در مشکلات بیمه‌ای، مفید است.

پیشنهاد

در صورتی که بار مالی ناشی از این ماده حل شود، تصویب ماده پیشنهاد می‌شود. پیشنهاد می‌شود: عبارت «که به تأیید معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری می‌رسد» بعد از عبارت «به قراردادهای آنها در حوزه تولید کالا و خدمات دانش‌بنیان» الحاق شود.

ماده (۹): در قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵:

الف) در ماده (۲) عبارت «شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان متشکل از رئیس‌جمهور (رئیس شورا)، معاون علمی و فناوری رئیس‌جمهور (نایب‌رئیس شورا)، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر صنعت، معدن و تجارت، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات و سه نفر از اعضای کمیسیون‌های آموزش، تحقیقات و فناوری، صنایع و معادن و اقتصادی به انتخاب مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر» جایگزین عبارت «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» می‌شود.

ب) در مواد (۲)، (۷) و (۱۲) عبارت «معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور» جایگزین عبارت «دبیرخانه» و «دبیرخانه شورا» می‌شود.

پ) متن زیر به انتهای ماده (۲) الحاق می‌شود:

سیاست‌های کلان در حوزه حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان با پیشنهاد شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان به تصویب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری می‌رسد.

ت) دو تبصره به شرح زیر به ماده (۲) الحاق می‌شود:

«تبصره ۱»- هرگونه استفاده از مزایا، امتیازات و تسهیلات عنوان شده در این قانون برای شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان پس از انطباق با اهداف مندرج در این قانون و متناسب با ویژگی‌ها و انواع آنها توسط هر یک از اعضا جهت تصویب به شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان ارائه می‌گردد.

تبصره ۲»- دبیرخانه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور تشکیل و جلسات آن شورا حداقل ماهی یکبار برگزار می‌شود و گزارش آن هر شش ماه به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری ارائه می‌گردد.

ث) در ماده (۴) عبارت «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» جایگزین عبارت «شورا» می‌شود.

ج) در ماده (۵) عبارت «زیر نظر شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان به‌عنوان هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی» جایگزین عبارت «وابسته به شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری و زیر نظر رئیس شورا» می‌شود.

چ) در تبصره «۳» ذیل ماده (۵) و ماده (۱۳) عبارت «شورا»، جایگزین عبارت «شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری» می‌شود.

ح) در ماده (۹) عبارت «و در چارچوب مصوبات شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان و پس از انطباق با اهداف مندرج در ماده (۱) این قانون، از مزایای شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان» پس از عبارت «مبادلات مالی بین‌المللی» الحاق می‌شود.

خ) متن زیر جایگزین ماده (۱۰) می‌گردد:

«ماده (۱۰) - پارک‌های علم و فناوری با تصویب هیئت امنای خود مشمول مزایا و اختیارات ماده (۷)^۱ و ماده (۱۵)^۲ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۵ می‌باشند.»

ارزیابی

این ماده یکی از پرچالش‌ترین مواد طرح است و ایرادهای اساسی دارد:

۱. تأسیس ساختار موازی و از این نظر ایجاد هزینه برای دولت از مهم‌ترین ایرادهایی است که با ماده (۲۸) برنامه ششم توسعه نیز مغایرت دارد. محتوای این ماده، به افزایش موازی‌کاری و تداخل وظایف دستگاه‌ها منجر می‌شود. مسئله‌ای که بارها در مطالعات صورت گرفته درباره نظام ملی نوآوری ایران بیان شده و آن را از موانع اصلی توسعه فناوری و نوآوری کشور محسوب کرده‌اند. این وضعیت با افزودن «شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان» پیچیده‌تر خواهد شد و به‌ویژه مشخص نیست نحوه تصمیم‌گیری در این شورا چگونه است حال آنکه به‌دلیل تصویب این طرح، این شورا به مجموعه دستگاه‌های تصمیم‌گیر در زمینه سیاست نوآوری افزوده می‌شود. شایان ذکر است که ترکیب شورای جدید نیز متشکل از اعضای شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری است و از این نظر هیچگونه نوآوری در ترکیب اعضای آن دیده نمی‌شود.

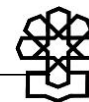
۲. سلب اختیار از صندوق نوآوری و شکوفایی به‌عنوان یک نهاد مالی مستقل. صندوق نوآوری

۱. ماده (۷) - صدور مجوز برای انجام فعالیت‌های اقتصادی، عمرانی، ساختمانی و فرهنگی و آموزش و خدماتی مطابق سیاست‌ها و مقررات دولت و در چارچوب طرح جامع و کالبدی مصوب هر منطقه در اختیار سازمان مسئول آن منطقه می‌باشد. تبصره - در موارد تخلف از سیاست‌ها و مقررات یاد شده در فوق دستگاه‌های ذی‌ربط مراتب را به سازمان مسئول منطقه اعلام می‌نمایند و سازمان مکلف به رفع تخلف می‌باشد.

۲. ماده (۱۵) - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است براساس درخواست سازمان منطقه و طبق آیین‌نامه مصوب هیئت‌وزیران اقدامات زیر را انجام دهد:

الف) ثبت شرکت و یا شعب نمایندگی شرکت‌هایی که قصد فعالیت در منطقه را دارند منصرف از میزان مشارکت سهام داخلی و یا خارجی آنها و همچنین ثبت مالکیت‌های مادی و معنوی در منطقه.

ب) تفکیک املاک و مستغلات واقع در منطقه با نظر سازمان منطقه و صدور اسناد مالکیت تفکیکی ذی‌ربط با رعایت قوانین جاری کشور.

و شکوفایی از جمله نهادهای است که براساس قانون حمایت از شرکتها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۰۸/۳۰ ایجاد شده است و از زمان تأسیس تاکنون، عملکرد قابل دفاعی داشته است و از این نظر توانسته در حوزه دانش‌بنیان به وظایف خود به‌نحو احسن عمل کند، به‌گونه‌ای که کمترین ایراد به عملکرد آن وارد است. بنابراین تغییر هیئت امنای صندوق و خارج کردن آن به‌عنوان نهاد وابسته به شورای عتف بدون هیچ دلیل موجه از ایرادهای اساسی این ماده است.

۳. حذف بانک مرکزی از هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی. در بند «الف» این ماده، در ترکیب شورای راهبری دانش‌بنیان که مقرر شده است به‌عنوان هیئت امنای صندوق نوآوری و شکوفایی منصوب شوند بانک مرکزی به‌عنوان بالاترین نهاد مالی کشور در صندوق‌ها و بانک‌ها حذف شده و این امر می‌تواند باعث اختلال در نظام اقتصادی کشور شود. این مسئله با توجه به پیشنهاد افزایش چندبرابری منابع صندوق، بسیار قابل توجه است. بنابراین حذف یک نهاد بالادستی در تصمیم‌گیری‌های صندوق برای سامان‌دهی به منابع مالی یک ایراد اساسی است.

۴. در بند «الف» این ماده، وضعیت مصوبات شورا باید مشخص شود آیا تصمیم‌ها به تصویب وزیران عضو شورا می‌رسد یا کل اعضای شورا اگر قرار بر این باشد که به تصویب کل اعضای شورا برسد مغایر اصل یکصدوسی‌هشتم قانون اساسی است. لذا از این جهت واجد ابهام می‌باشد.

۵. بند «پ» این ماده، مغایر نظام اداری صحیح و متعاقباً مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است.

۶. بند «خ» ارتباط چندانی با بقیه بندها ندارد و به معنای توسعه رویکرد غلط حاکم بر مناطق آزاد است، با این تفاوت که اضافه شدن مناطق آزاد نیازمند مصوبه مجلس است، لکن اضافه شدن پارک‌های علم و فناوری نیاز به چنین اجازه‌ای ندارد. با تصویب این قانون احتمالاً تعداد بسیاری پارک علم و فناوری در اقصی نقاط کشور تأسیس خواهد شد و تجربه ناموفق مناطق آزاد و ویژه تکرار خواهد شد، لذا این ماده حتماً لازم است حذف شود. همچنین موضوع جایگزینی ماده (۱۰) قانون حمایت از شرکتها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان به‌دلیل اختلال در صلاحیت و وظایف و اختیارات سازمان‌های دولتی مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است.

پیشنهاد

اولویت اول: حذف کل ماده.

اولویت دوم: حذف بند «خ»، همچنین جهت بهبود عملکرد شورای عالی عتف در حوزه دانش‌بنیان پیشنهاد می‌شود ساختار و جایگاه قانونی آن اصلاح و بُعد نظارتی آن تقویت شود.

ماده (۱۰): به‌منظور رونق بازار محصولات دانش‌بنیان:

الف) یک بند به‌عنوان بند «ی» به ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵ به شرح ذیل

الحاق می‌شود:

ی) در مواردی که به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی متقاضی خرید، محصول دانش‌بنیان برای بار اول در کشور ساخته می‌شود و دارای مشابه داخلی نباشد، با تأیید کارگروهی زیر نظر شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان موضوع ماده (۲) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و نماینده دستگاه اجرایی متقاضی، الزام به برگزاری مناقصه نبوده و معامله با مؤسسات و شرکت‌های دانش‌بنیان، واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی و واحدهای خلاق، بدون انجام تشریفات قانون برگزاری مناقصات انجام می‌شود.

تبصره- مبلغ پیش‌پرداخت در قراردادهای موضوع این بند به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی تا پنجاه درصد (۵۰٪) مبلغ اولیه قرارداد قابل افزایش است.

ب) دولت موظف است سالانه فهرست شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی و واحدهای خلاق و محصولات آنها که مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی است را به صورت تخصصی و مجزا اعلام نماید. دستگاه‌های اجرایی مرکزی موظفند با تجمیع تقاضا، برای بازاریابی و تسهیل خرید از فهرست مذکور از محل ردیف‌های بودجه ذیل خود برنامه‌ریزی و نظارت نمایند.

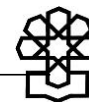
ارزیابی

فرایند تشخیص ساخت بار اول در بند «الف» شفاف نیست؛ از سوی دیگر، عدم الزام به برگزاری مناقصه می‌تواند شائبه‌های ایجاد امضای طلایی، انحصار و ... را به وجود آورد و بنابراین اصلاح پیشنهاد شده می‌تواند موجب فساد شود. همچنین با توجه به گذشت مدت کوتاهی از تصویب قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور، پیشنهاد می‌شود از ظرفیت‌های پیش‌بینی شده در این قانون (به‌ویژه سامانه توانیران) برای تکمیل این فرایند استفاده شود.

در بند «ب»، مراد از واژه دولت مشخص نیست، علاوه بر آن مغایر بند «۱۰» اصل سوم قانون اساسی است لذا لازم است مصداق واژه دولت به‌طور منجز معین شود و دستگاه مسئول این تکلیف مشخص شود. همچنین مراد از دستگاه‌های اجرایی مشخص نیست. به عبارت دیگر در این بند کلی‌گویی شده است. این در حالی است که قانون باید به شکلی باشد که بتواند عملیاتی شود و ضمانت اجرایی داشته باشد.

پیشنهاد

الف) در مواردی که براساس استعلام از سامانه توانیران، محصول دانش‌بنیان برای بار اول در کشور

ساخته می‌شود و دارای مشابه داخلی نباشد، دستگاه اجرایی متقاضی خرید موظف است پیش از آغاز فرایند تأمین سفارش از خارج کشور، ظرف مدتی معین، نیازمندی خود را در قالب سفارش ساخت یا فراخوان، اعلام عمومی نماید، تأیید توانمندی شرکت(های) متقاضی توسط کارگروهی زیر نظر شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان موضوع ماده (۲) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی متشکل از نمایندگان معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و وزارت صنعت، معدن و تجارت و نماینده دستگاه اجرایی متقاضی، انجام می‌گیرد. در صورت وجود تنها یک متقاضی مورد تأیید کارگروه، الزام به برگزاری مناقصه نبوده و معامله با شرکت دانش‌بنیان یا واحد فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، بدون انجام تشریفات قانون برگزاری مناقصات انجام می‌شود. در مورد بند «ب» نیز همه این فهرست می‌تواند در قالب سامانه توانیران قرار گیرد بنابراین پیشنهاد می‌شود این بند حذف شود.

ماده (۱۱): با هدف جهت‌دهی حمایت‌های مالیاتی به سمت توسعه نوآوری و اقتصاد دانش‌بنیان:
الف) در ماده (۱۴۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن عبارت «وکالاهای واسطه‌ای نیمه‌خام» بعد از عبارت‌های «بیست درصد (۲۰٪) درآمد حاصل از مواد خام» و «فهرست مواد خام و کالاهای نفتی» الحاق می‌شود.
ب) معادل هزینه انجام شده برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه، به‌عنوان اعتبار مالیاتی با قابلیت انتقال به سنوات آتی به شرکت‌ها و مؤسسه‌های متقاضی اعطا می‌شود و معادل آن از مالیات قطعی شده سال انجام هزینه مذکور یا سال‌های بعد کسر می‌شود. آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. مسئول نظارت بر اجرای این بند شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان است.
پ) یک بند به شرح زیر به عنوان بند «د» به ماده (۱۲۷) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن الحاق می‌شود:
«د- کمک‌های بلاعوض دولتی به شرکت‌های دانش‌بنیان و واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری با هدف توسعه فناوری».

ارزیابی

منابع جدید به حساب آمدن حاصل از افزایش دامنه شمول ماده (۱۴۱) قانون مالیات‌های مستقیم جهت

تأمین مالی هزینه‌های ناشی از اجرای این قانون محل ایراد است و انتساب هزینه‌های احکام به این درآمد احتمالی مالیاتی مغایر با اصل هفتادوپنج قانون اساسی است.

پیشنهاد

اصلاح ماده:

در بند «الف» این ماده، بعد از عبارت «وکالاهای واسطه‌ای نیمه‌خام»، عبارت «محصولاتی که طی یک فرآیند تولید ساخته، و در تولید کالاهای دیگر نیز استفاده می‌شوند» اضافه شود.

در بند «ب» این ماده، بعد از عبارت «معادل هزینه انجام شده برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه»، عبارت «در صورتی که خروجی آن به تولید منجر شود» اضافه شود.

ماده (۱۲): با هدف توسعه زیست‌بوم نوآوری و اقتصاد دانش‌بنیان در استان‌ها:

الف) استانداران سراسر کشور موظفند با همکاری پارک‌های علم و فناوری استانی، منابع استانی و اختیارات خود را با اولویت تقویت فعالیت‌های نوآورانه و شناسایی و حل مسائل بومی با استفاده از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان، واحدهای فناوری مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی، کسب‌وکارهای نوآورانه و خلاق در استان به‌کار گیرند.

ب) دو جزء به‌عنوان جزءهای «۱۰» و «۱۱» به بند «الف» ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور^۱ مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ به شرح زیر الحاق می‌شود:

«۱۰. رئیس پارک و فناوری استانی با معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

۱۱. رئیس سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی استانی با معرفی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی»

پ) یک جزء به‌عنوان جزء «۱۰» به بند «ب» ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور^۲

۱. ماده (۲۱) الف - شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در اجرای وظایف محوله که در قوانین و دستورالعمل‌ها مشخص می‌شود و همچنین اجرای اختیارات تفویضی رئیس‌جمهور در امور برنامه و بودجه و در جهت هماهنگی و نظارت بر مدیریت و توسعه سرمایه‌گذاری همه‌جانبه و پایدار استان، پیگیری عدالت سرزمینی، تقویت تمرکززدایی، افزایش اختیارات استان‌ها و تقویت نقش و جایگاه استان‌ها در راهبری و مدیریت توسعه درون و برون‌گرای منطقه‌ای و تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، با ترکیب اعضای زیر تشکیل می‌شود. این‌نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد: ۱. استاندار (رئیس)؛ ۲. رئیس سازمان برنامه و بودجه استان (دبیر)؛ ۳. رئیس واحد استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی (یک نفر)؛ ۴. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان؛ ۵. مدیرکل حفاظت محیط زیست استان؛ ۶. فرمانداران (حسب مورد)؛ ۷. فرمانده سپاه استان؛ ۸. دو نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی (به‌عنوان ناظر)؛ ۹. مدیرکل صدا و سیما استان؛ تبصره...

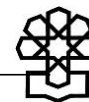
۲. ماده (۳۱) ب) وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱. بررسی، تأیید و تصویب اسناد توسعه‌ای و برنامه‌های توسعه استان که شامل جهت‌گیری‌های توسعه بلندمدت استان در چارچوب نظام برنامه‌ریزی کشور و در راستای جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و برنامه‌های میان‌مدت توسعه استان و تصویب اسناد توسعه‌ای و طرح‌ها و پروژه‌های بخشی و شهرستانی در چارچوب سیاست‌های کلان، آمایش سرزمینی و بخشی و سازگار با برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت استانی و ملی است.

۲. بررسی و نظارت بر توسعه اقتصادی و اجتماعی متعادل استان و نیز سیاست‌گذاری، هماهنگی و پایش اقدامات مؤثر برای کاهش عدم تعادل درون استانی در چارچوب نظام برنامه‌ریزی کشور و در راستای جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و برنامه‌های توسعه استانی

۳. تصویب طرح‌های توسعه و عمران شهرستان و روستا در قالب برنامه‌های توسعه استان در چارچوب سیاست‌های مصوب شورای عالی آمایش سرزمین و شورای عالی شهرسازی و معماری

۴. شناخت و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی استان و ایجاد زمینه‌های لازم و تشویق و توسعه مشارکت و

مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، به شرح زیر الحاق می‌شود:

«۱۰». حمایت از توسعه و تجاری‌سازی فناوری‌های راهبردی برای رفع چالش‌های استان، ایجاد، توانمندسازی و توسعه شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری و واحدهای خلاق، تقویت فعالیت‌های تحقیق و توسعه بنگاه‌های بزرگ اقتصادی استان و استفاده حداکثری از ظرفیت طرح‌های توسعه‌ای استانی و خریدهای دولتی در ارتقای بازار شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و فناور استان»

ت) در تبصره «۳» بند «ب» ماده (۳۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ عبارت «و صندوق‌های غیردولتی پژوهش و فناوری موضوع ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب سال ۱۳۹۴» بعد از عبارت «صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی» الحاق می‌شود.

ارزیابی

- ضمن استقبال از ورود دانشگاه آزاد اسلامی برای سرمایه‌گذاری در حوزه دانش‌بنیان و نوآوری، باید متذکر شد که پارک‌های علم و فناوری، مراکز رشد و دانشگاه‌ها طبق یک ضابطه مشخص در وزارتین مجوز راه‌اندازی و سپس مجوز فعالیت دریافت می‌کنند (شورای گسترش آموزش عالی) که این در مورد سراهای نوآوری دانشگاه آزاد واضح نیست.

همچنین، لازم به توضیح است در شورای برنامه‌ریزی استانی، رئیس دانشگاه مادر استان به

سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی از طریق بخش خصوصی، تعاونی و مردم‌نهاد
۵. اتخاذ سیاست‌های مناسب جذب و رفع مشکل سرمایه‌گذاری‌ها و اقدامات توسعه‌ای بخش‌های دولتی و غیردولتی در سطح استان در راستای انطباق آنها با سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصاد مقاومتی و اولویت‌ها، نیازها و برنامه‌های توسعه‌ای استان
۶. تصویب طرح‌های جامع شهرهای تا پنجاه هزار نفر جمعیت در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی شهرسازی و معماری

۷. بررسی گزارش عملکرد برنامه و بودجه استانی و شهرستانی و ارسال آن به سازمان برنامه و بودجه کشور
۸. اتخاذ سیاست‌ها و ارتقای صادرات غیرنفتی استان در چارچوب سیاست‌های کلی تجارت خارجی کشور و توسعه همکاری‌های تجاری، اقتصادی، علمی و فرهنگی با کشورهای همسایه در چارچوب سیاست‌های دولت
۹. بررسی راه‌های تجهیز و جذب منابع و پس‌اندازهای بخش غیردولتی در استان

تبصره «۱» - شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان می‌تواند تصمیم‌گیری موارد غیرمهم، مستمر و یا خاص را به کارگروه‌ها و یا مدیران دستگاه‌های اجرایی مشخص تفویض کند. گزارش تصمیمات و اقدامات در جلسه بعدی شورا مطرح می‌شود و مورد بررسی قرار می‌گیرد. این تفویض اختیار رافع مسئولیت‌های شورا نیست.

تبصره «۲» - شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان صرفاً مسئولیت تعیین سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات موضوع قانون «استفاده متوازن از امکانات کشور برای ارتقای سطح مناطق کم‌توسعه‌یافته»، سهم شهرستان‌ها را براساس شاخص‌های جمعیت و محرومیت به‌عهده دارد و این شورا حق دخالت در تصمیمات کمیته برنامه‌ریزی شهرستان را ندارد.

تبصره «۳» - شورای برنامه‌ریزی استان مجاز است پس از ابلاغ اعتبارات استان حداکثر تا پنج درصد (۵٪) از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای استان را با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه استان و تصویب شورای برنامه‌ریزی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش سرمایه صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی همان استان یا شهرستان اختصاص دهد. همچنین این شورا مجاز است حداکثر بیست درصد (۲۰٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان را در قالب کمک‌های فنی و اعتباری با اولویت تکمیل و اجرای طرح‌های اقتصاد مقاومتی اختصاص دهد.

تبصره «۴» - استان‌های مقدس و فرارگاه‌های سازندگی و شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به اشخاص مذکور نسبت به تمامی فعالیت‌های اقتصادی خود، مشمول پرداخت مالیات می‌شوند.

تبصره «۵» - هزینه خدمات مدیریت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل کشور، شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی، شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی و مؤسسه جهاد نصر، حداکثر تا دوونیم درصد (۲/۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذکرربط با احتساب اعتبارات دریافتی از منابع بودجه عمومی کشور تعیین می‌گردد.

نمایندگی از مراکز آموزشی و پژوهشی استان حضور دارد و حضور رئیس پارک علم و فناوری استانی به نمایندگی از مراکز فناوری استان کفایت می‌کند. در صورتی که بخواهیم به دانشگاه‌های غیردولتی مزیتی در این طرح بدهیم، باید شامل همه بشوند نه یک دانشگاه خاص.

- در خصوص بند «پ» این ماده: شرکت‌های دانش‌بنیان در ماده (۱) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان مصوب ۱۳۸۹ تعریف مشخصی دارند لکن برای «شرکت‌های فناور» تعریف مشخصی ارائه نشده و در واقع نیز مصدافی ندارد.

با توجه به اینکه مطابق ماده (۱۲۲) قانون برنامه ششم، قانون احکام دائمی در حکم این قانون است، لذا مطابق ماده (۱۱۷) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس نیاز به رأی دوسوم حاضرین دارد.

پیشنهاد

- ضمن استقبال از افزوده شدن سراهای نوآوری دانشگاه آزاد اسلامی در بیشتر ماده‌های این طرح، در ماده (۱۲) موارد مرتبط با دانشگاه آزاد اسلامی حذف شود.

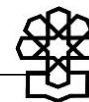
- در انتهای بند «پ» این ماده عبارت «شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، واحدهای فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری استان» جایگزین عبارت «شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و فناور استان» شود.

ماده (۱۳): با هدف توسعه ارتباط دانشگاه با صنعت، تمامی صنایع و واحدهای تولیدی دارای واحد تحقیق و توسعه (R&D) موظفند با یکی از واحدهای دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی، با اولویت استان محل استقرار آن صنعت یا واحد تولیدی، تفاهم‌نامه همکاری منعقد نمایند. همچنین تمامی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی موظفند کارگروه ارتباط با صنعت و معدن را با حضور نمایندگان صنایع و معادن و یا واحدهای تولیدی، با اولویت استان محل استقرار آن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی، تشکیل دهد.

ارزیابی

مهم‌ترین ایرادی که بر ماده (۱۳) طرح وارد است، تکلیف به بخش خصوصی و واحدهای تولیدی و سیاستگذاری با روش دستوری برای ایجاد ارتباط بین دانشگاه و صنعت است. در واقع این دخالت آشکار در نحوه هزینه‌کرد تحقیق و توسعه و حکمرانی شرکتی واحدهای تولیدی و خصوصی است و با چنین احکامی نمی‌توان به هدف ارتباط بین صنعت و دانشگاه دست یافت.

به نظر می‌رسد ماده فوق بر مبنای یک مسئله‌شناسی دقیق بنا نشده است، زیرا که از این دست مواد قانونی بیش از دو دهه است که ابلاغ می‌شود اما مسئله ارتباط دانشگاه و صنعت به قوت خود باقی است. اساساً الزام به انعقاد تفاهم‌نامه همکاری بین صنعتگران و دانشگاهیان صرفاً می‌تواند شکلی باشد و هدف

اصلی این ارتباط که پیشرفت صنعت و حل مسائل کشور است، به قوت خود باقی خواهد ماند. به عبارتی با بررسی‌های انجام شده مشخص شده است که مسئله نه در انعقاد تفاهم نامه بلکه در رفع نیازهای طرفین ارتباط است.

به عبارت دیگر، ماده پیشنهادی کاملاً کلیشه‌ای و شعاری است و در عمل هیچ اتفاق مثبتی را باعث نمی‌شود. دلیل اصلی آن هم این است که امضاء تفاهم‌نامه همکاری هیچ ضمانت اجرایی ندارد. اگر نمایندگان محترم می‌خواهند اتفاقی در این حوزه بیفتد که به جهش تولید دانش‌بنیان منجر شود، باید صنایع و واحدهای تولیدی را موظف کنند با عقد قرارداد پژوهشی با دانشگاه‌ها در جهت طراحی، تولید و ارتقاء کیفیت محصولات خود اقدام کنند و لازم است کفی هم برای این نوع قراردادها بر اساس درصدی از سود صنایع و واحدهای تولیدی اختصاص یابد.

پیشنهاد

ماده جایگزین زیر پیشنهاد می‌شود:

با هدف توسعه ارتباط دانشگاه با صنعت، تمامی صنایع و واحدهای تولیدی دارای واحد تحقیق و توسعه (R&D) موظفند با یکی از واحدهای دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی، با اولویت استان محل استقرار آن صنعت یا واحد تولیدی، در جهت طراحی، تولید و ارتقاء کیفیت محصولات خود قراردادهای پژوهشی منعقد نمایند. در هر حالت مبلغ این قراردادها نباید از یک درصد سود ناخالص آن صنعت یا واحد تولیدی کمتر باشد.

ماده (۱۴): به هیئت امنای دانشگاه‌ها اجازه داده می‌شود تا در راستای تحقق و توسعه اهداف و مأموریت‌های علمی، آموزشی و پژوهشی از طریق توسعه منابع مالی و مدیریت متمرکز و یکپارچه سرمایه‌گذاری‌ها، دارایی‌ها، اموال و موقوفات، «سازمان توسعه و سرمایه‌گذاری دانشگاهی» را تأسیس نماید.

تبصره «۱»: سازمان توسعه و سرمایه‌گذاری دانشگاهی با تصویب هیئت امنای و زیر نظر رئیس دانشگاه فعالیت می‌کند و صد درصد (۱۰۰٪) مالکیت آن متعلق به دانشگاه می‌باشد.

تبصره «۲»: درآمد سازمان توسعه و سرمایه‌گذاری دانشگاهی منحصراً در راستای تحقق اهداف آن دانشگاه صرف خواهد شد.

تبصره «۳»: اساسنامه این سازمان، شامل ارکان، وظایف، اختیارات، نحوه فعالیت، مدیریت و نظارت در چهارچوب این قانون، حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ارزیابی

- اولاً ارتباط این ماده با طرح جهش تولید دانش بنیان مشخص نیست. ثانیاً شرح وظایف و اختیارات آن هم احصاء نشده است.
- ساختارسازی غیرضرور و تحمیل هزینه‌های اضافی بر دانشگاه از ایرادهای اساسی این ماده است.
- طبق ماده (۱)، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی می‌توانند براساس اختیارات هیئت امنای خود را پیش ببرند. بنابراین نیازی به حکم قانونی در این خصوص نیست.
- نسبت این نهاد جدید با واحد ارتباط دانشگاه و صنعت در دانشگاه‌ها مشخص نیست و از این نظر کاملاً موازی کاری است.
- صندوق‌های پژوهش و فناوری موضوع ماده موضوع ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۲۰ از جمله نهادهایی است که با مشارکت بخش خصوصی در کنار دانشگاه‌ها و پارک‌های علم و فناوری ایجاد شده‌اند و نیازی به چنین سازمانی نیست.
- روند جهانی به سمت بهره‌مندی از ظرفیت بخش خصوصی است در صورتی که در این ماده پیشنهاد ایجاد یک سازمان با تشکیلات و منابع دولتی داده است.
- در این ماده باید ماهیت و نوع شخصیت حقوقی سازمان توسعه و سرمایه‌گذاری دانشگاهی معلوم شود به‌عنوان مثال در قالب شرکت دولتی یا مؤسسه دولتی یا ... در غیر این صورت به دلیل عدم شفافیت مغایر بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری و جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

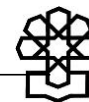
پیشنهاد

پیشنهاد می‌شود ماده حذف شود.

ماده (۱۵): معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور مسئولیت پیگیری اجرای این قانون را برعهده دارد و گزارش آن را هر شش ماه به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری ارائه می‌کند.

ارزیابی

ماده مفیدی است و مورد تأیید است. با وجود این، تأکید می‌شود که نظارت به ساختار نیاز دارد و صرف ارائه گزارش دردی دوا نمی‌کند.

پیشنهاد

تصویب ماده.

ماده (۱۶): بند «غ» ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، نسخ می‌گردد.

ارزیابی

بند «غ» ماده (۱۱۹) قانون امور گمرکی^۱ مصوب سال ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ به استناد بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی پیش از این نسخ شده است. البته همان‌طور که در بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ اشاره شد؛ ماشین‌آلات خط تولید به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت و گمرک جمهوری اسلامی ایران، مورد نیاز واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز از پرداخت حقوق ورودی معاف هستند.

پیشنهاد

در صورت تغییر ماده (۳) این ماده حذف شود.

در صورت عدم تغییر ماده (۳)، به جای این ماده باید بند «ح» تبصره «۲» ماده (۳۸) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ مجلس شورای اسلامی نسخ شود.

ماده مورد پیشنهاد الحاقی:

مقدمه توجیهی

رهبر معظم انقلاب در دیدار با نخبگان جوان و استعدادهای برتر علمی کشور ابراز امیدواری کردند که تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان در کشور به ۴۰۰ هزار شرکت برسد. قطعاً حرکت از اقتصاد مبتنی بر منابع به اقتصاد دانش‌بنیان نیازمند فراهم‌سازی سازوکارهای متناسب با این اقتصاد است. یکی از این زیرساخت‌های اساسی، وجود مراجع ذی‌صلاح جهت رسیدگی به دعاوی حوزه دانش‌بنیان است. این مسئله با وجود اشاره صریح در نقشه جامع علمی کشور (بند «۶» اقدامات ملی ذیل راهبرد کلان ۱) مبنی بر ایجاد یک نهاد دادرسی تخصصی علم و فناوری در قوه قضائیه تاکنون رخ نداده است. همین امر باعث شده که در دعاوی حقوقی که یکی از طرفین آنها شرکت‌های دانش‌بنیان هستند، شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپ‌ها متضرر شوند و علناً ریسک سرمایه‌گذاری و تأمین مالی توسط نهادهای مالی در این حوزه را افزایش داده است.

۱. ماده (۱۱۹)- علاوه بر معافیت‌های مذکور در جدول تعرفه گمرکی ضمیمه آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات و معافیت‌های دیگری که به موجب قوانین، تصویب‌نامه‌ها، موافقتنامه‌ها و قراردادهای مصوب مجلس شورای اسلامی برقرار شده است، موارد زیر نیز از پرداخت حقوق ورودی معاف می‌باشند:....
غ- واردات ماشین‌آلات خط تولید به تشخیص وزارت صنایع و معادن توسط واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز

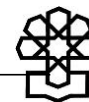
متن ماده پیشنهادی: رسیدگی به دعاوی حقوقی مربوط به شرکت‌های دانش‌بنیان در شعب حقوقی تخصصی که ظرف سه ماه از تصویب این قانون به همین منظور تشکیل می‌شود انجام می‌شود.

جمع‌بندی و پیشنهاد

این طرح ضمن مسئله‌شناسی دقیق حوزه دانش‌بنیان و توجه به رفع آنها در چارچوب‌های قانونی، در مواد مختلف اهداف متعددی را مدنظر قرار داده است، جلوگیری از ورود کالاها و محصولات که تولید بالقوه آنها در کشور وجود دارد (مواد (۱) و (۳))، حمایت از شرکت‌ها و مؤسسه‌های دانش‌بنیان در برابر تحریم‌ها (ماده (۲))، ایجاد انگیزه در بخش خصوصی برای انجام فعالیت‌های تحقیق و توسعه و تولید محصولات دانش‌بنیان (بند «ب» ماده (۱۱)) و به‌روزرسانی قوانین صنفی کشور متناسب با کسب‌وکارهای دانش‌بنیان (ماده (۵)) از موضوع‌های مهمی است که این طرح به آنها پرداخته است.

فارغ از نقاط قوت فوق، مسائلی همچون ایجاد امتیازات ویژه برای گروه‌های محدود (ماده (۳))، بند «الف» ماده (۲))، بند «ب» ماده (۱۱) و بند «الف» ماده (۷))، ایجاد ساختارهای موازی و نادیده گرفته شدن نقش، جایگاه قانونی و وظیفه سایر نهادها (ماده (۹))، امکان ایجاد رانت (ماده (۳))، مغایرت تعداد قابل توجهی از مواد با اصل هفتادوپنج قانون اساسی به‌علت ایجاد بار مالی برای دولت (بند «الف» و «پ» ماده (۷))، بندهای «ب» (۱۰)، سازوکارهای کهنه و غیراثراگذار (ماده (۱۳)) ایجاد امضای طلایی برای یک دستگاه خاص و درنهایت تضعیف حقوق حقه مجلس در امر نظارت به‌دلیل سپردن اجرای قانون به معاونت علمی و فناوری که وجود آن وابسته به تصمیم ریاست جمهوری است و امکان سؤال و استیضاح آن فراهم نیست. از جمله ایرادهای وارده به این طرح است.

در این گزارش تلاش گردید ایرادهای فوق رفع شوند برای مثال برخی از مواد طرح با مواد جدید جایگزین شدند. به همین ترتیب تعدادی از مواد و بندهای ذیل برخی از مواد تصحیح یا حذف شدند که در متن بخش دوم این گزارش ارائه شده است. با وجود این، هنوز تعداد زیادی از ایرادها باقی مانده و در قالب این طرح قابل رفع نیستند و بر این اساس رد کلیات طرح پیشنهاد می‌شود.

منابع و مأخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۲. قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی (۱۳۹۸).
۳. قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (۱۳۹۴).
۴. قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات (۱۳۸۹).
۵. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور (۱۳۹۶).
۶. آیین‌نامه ارزشگذاری دارایی‌های نامشهود، مصوب هیئت وزیران (۱۳۹۵).
۷. آیین‌نامه حمایت از شرکت‌های نوپا، مصوب هیئت وزیران (۱۳۹۸).
۸. برنامه توسعه تولید دانش‌بنیان، مصوب هیئت وزیران (۱۳۹۴).

شماره مسلسل: ۱۷۳۶۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح جهش تولید دانش بنیان» (۲. مصوبات کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه توسعه فناوری و تجاری سازی)

تهیه و تدوین کنندگان: شاهین جوادی، سهیلا خردمندنیا، حسین رجبپور، حسین نصیری

مدیر مطالعه: سیدحسین دیباجیان

همکاران: حسین نصیری (دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ)، محمد بختیاری علی آباد (دفتر مطالعات

اجتماعی)، سیدمحسن علوی منش، سیدمهدی بنی طباء، حسین هرورانی، سامان پناهی، میثم خسروی (دفتر

مطالعات اقتصادی)، یحیی مزروعی، حسین محمدی احمدآبادی (دفتر مطالعات حقوقی)

ناظران علمی: امیررضا شاهانی، هادی خرمی شاد

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. جهش تولید دانش بنیان

۲. کسب و کارهای نوپا

۳. دانش فنی

۴. دارایی‌های فکری

۵. تحقیق و توسعه

۶. معاونت علمی و فناوری رئیس جمهور

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۰/۳۰